

Valtion
taloudellinen
tutkimuskeskus

Muistiot 13

Suomen verotus kansainvälisessä
vertailussa

VATT MUISTIOT

13

Suomen verotus kansainvälisessä vertailussa

Outi Kröger

Tekijä kiittää Essi Eerolaa, Seppo Karia ja Timo Rauhasta arvokkaista kommentteista.

ISBN 978-951-561-967-9 (PDF)

ISSN 1798-0321 (PDF)

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
Government Institute for Economic Research
Arkadiankatu 7, 00100 Helsinki, Finland

Helsinki, maaliskuu 2011

Kansi: Niilas Nordenswan

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Verotuksen taso ja rakenne	2
3 Ansiotulojen verotus	9
4 Yritys- ja pääomatulojen verotus	16
4.1 Pääoman implisiittiset veroasteet	16
4.2 Yhteisöverotus ja voitonjaon verotus	17
4.3 Pääomatulojen verotus	25
5 Omaisuuden kohdistuva verotus	28
6 Välillinen verotus	29
6.1 Arvonlisäverotus	30
6.2 Valmisteverotus	34
7 Yhteenveto	39
Lähteet	41
Liite 1	42
Liite 2	43

1 Johdanto

Tässä muistiossa luodaan katsaus verotuksen kehitykseen Suomessa ja muissa teollisuusmaissa. Tavoitteena on antaa yleiskuva tärkeimmistä verotulojen lähteistä ja verotuksen kokonaistasosta sekä niissä tapahtuneesta kehityksestä. Kansainvälisellä vertailulla pyritään tunnistamaan Suomen verotuksen erityispiirteitä ja toisaalta luomaan kuva siitä, missä määrin eri maiden verojärjestelmät poikkeavat toisistaan.

Luvussa 2 luodaan katsaus verotuksen tasoon ja sen rakenteeseen valikoiduissa OECD-maissa sekä EU15-maissa. Suomen verorakennetta kuvataan muita yksityiskohtaisemmin.

Myöhemmissä luvuissa tarkastellaan työn, pääoman ja kulutuksen veroasteita. Koska eri maiden talouksien rakenteet poikkeavat toisistaan, verojen suhteuttaminen bruttokansantuotteeseen ei anna vertailukelpoista kuvaa tietyn veron tosiasiallisesta tasosta. Tästä syystä erityyppisten tulojen veroastetta kuvataan EU:n ja Eurostatin kehittämällä implisiittisillä veroasteilla. Niissä verot suhteutetaan tilastolliseen suureeseen, joka mahdollisimman hyvin vastaa todellista veropohjaa. Implisiittiset veroasteet mittaavat keskimääräistä efektiivistä verotusta.

Luvussa 3 tarkastellaan ansiotulojen verotusta. Työn implisiittinen veroaste lasketaan jakamalla ansiotulojen verot sekä työntekijän ja työnantajan sosiaalivakuutusmaksut työnantajalle aiheutuneilla bruttotyövoimakustannuksilla. Lisäksi luvussa esitetään vastaavia OECD:n Taxing Wages -julkaisuun sisältyviä työntekijän keskimääräisiä veroasteita.

Luvussa 4 siirrytään yritys- ja pääomatulojen verotukseen. Suomen pääomatulojen implisiittinen veroaste, joka sisältää sekä yhteisöjen voittojen että henkilöiden pääomatulojen yhteenlasketun veroasteen, oli tarkasteltujen maiden keskitasoa. Lisäksi luvussa tarkastellaan erikseen yhteisöjen implisiittistä veroastetta ja henkilöiden pääomatulojen implisiittistä veroastetta. Luku sisältää myös kansainväliset vertailut eri pääomatulo- ja yhteisöveroprosenteista sekä jaetun voiton verotuksesta. Yleisenä trendinä on ollut yhteisöveroprosenttien huomattava aleneminen sekä jaetun voiton verotuksen painopisteen siirtyminen osakkaalle.

Luvussa 5 käsitellään omaisuuteen kohdistuvia veroja ja luku 6 sisältää välillisen verotuksen kansainvälisiä vertailuja. Muun muassa kulutuksen implisiittisten veroasteiden perusteella Suomi sijoittui EU27-maiden seitsemänneksi kireimmäksi verotuksen maaksi. Luku sisältää myös eri maiden arvonlisäverokannat sekä arvon veropohjan laajuudesta eri maissa. Siinä on myös katsaus valmisteverotukseen ja siihen sisältyvään ympäristöverotukseen. Luvussa 7 esitetään yhteenveto verotuksen kehityksestä ja tasosta Suomessa ja vertailumaissa.

2 Verotuksen taso ja rakenne

Taulukossa 1 esitetään tärkeimpien OECD-maiden verojen suhde bruttokansantuotteeseen (veroaste) 1970-luvun puolivälistä viime vuosiin. Verotuksen tasolla on väistämättä yhteys julkisen sektorin tehtävien laajuuteen. Tässä suhteessa maat poikkeavat toisistaan. Esimerkiksi Pohjoismaat rahoittavat laajoja julkisia hyvinvointipalveluita ja sijoittuvat siten veroastevertailussa teollisuusmaiden kärkipäähän.

Useimmissa maissa veroaste nousi 2000-luvun alkuun asti. 2000-luvulla veroasteet olivat yleisesti lievässä laskussa. Vuonna 2008 veroasteen keskiarvo oli OECD-maissa 34,8 ja EU15-maissa hieman korkeampi, 39,2 prosenttia. Veroaste nousi OECD-maissa 5,4 prosenttiyksikköä vuodesta 1975 ja 2,3 prosenttiyksikköä vuosina 1985–2008.

Taulukko 1. Verotuotot suhteessa bruttokansantuotteeseen eräissä OECD-maissa, prosenttia

Maa	1975	1985	1990	1995	2000	2007	2008	2009*
Tanska	38,4	46,1	46,5	48,8	49,4	49,0	48,2	48,2
Ruotsi	41,3	47,4	52,2	47,5	51,4	47,4	46,3	46,4
Belgia	39,5	44,3	42,0	43,6	44,7	43,8	44,2	43,2
Italia	25,4	33,6	37,8	40,1	42,2	43,4	43,3	43,5
Ranska	35,4	42,8	42,0	42,9	44,4	43,5	43,2	41,9
SUOMI	36,6	39,8	43,5	45,7	47,2	43,0	43,1	43,1
Itävalta	36,6	40,8	39,7	41,4	43,2	42,1	42,7	42,8
Norja	39,2	42,6	41,0	40,9	42,6	43,8	42,6	41,0
Unkari	–	–	–	41,3	38,5	39,7	40,2	39,1
Alankomaat	40,7	42,4	42,9	41,5	39,6	38,7	39,1	..
Saksa	34,3	36,1	34,8	37,2	37,2	36,0	37,0	37,0
Tšekki	–	–	–	37,5	35,3	37,4	36,0	34,8
Iso-Britannia	34,9	37,0	35,5	34,0	36,4	36,2	35,7	37,3
Luxemburg	32,8	39,4	35,7	37,1	39,1	35,7	35,5	37,5
Portugali	19,1	24,5	27,7	30,9	32,8	35,2	35,2	..
Puola	–	–	–	36,2	32,8	34,9	34,3	..
Espanja	18,4	27,6	32,5	32,1	34,2	37,3	33,3	30,7
Kreikka	19,4	25,5	26,2	28,9	34,0	32,3	32,6	29,4
Kanada	32,0	32,5	35,6	35,6	35,6	33,3	32,3	31,1
Slovakia	–	–	–	–	34,1	29,4	29,3	29,3
Irlanti	28,8	34,7	33,1	32,5	31,3	30,9	28,8	27,8
Japani	20,8	27,1	29,1	26,8	27,0	28,3	28,1	..
USA	25,6	25,6	27,3	27,8	29,5	27,9	26,1	24,0
<i>Painottamaton keskiarvo:</i>								
OECD yht.	29,4	32,5	33,7	34,4	35,5	35,4	34,8	..
EU19	32,1	37,5	38,1	38,7	39,4	38,7	38,3	..
EU15	32,1	37,5	38,1	39,0	40,5	39,6	39,2	..

*ennakkotieto

Lähde: OECD (2010) Revenue Statistics 1965–2009

Ruotsi ja Tanska ovat olleet 1980-luvulta lähtien veroastevertailun kärkimaat. Ruotsi piti useina vuosina 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa vertailun kärkipaikkaa, mutta 2000-luvulla Tanska on ohittanut sen. Vuonna 2009 Tanskan veroaste oli 48,2 prosenttia ja Ruotsin 46,4 prosenttia. Eurooppalaisista teollisuusmaista alin veroaste on ollut viime vuosina Irlannissa (27,8), Slovakiassa (29,3) ja Kreikassa (29,4). Suurista EU-maista matalin veroaste on ollut Isossa-Britanniassa (37,3) ja korkein Italiassa (43,5).

Vuonna 2009 Suomen veroaste oli 43,1 prosenttia. Se on noussut vuodesta 1975 6,5 prosenttiyksiköllä eli suurin piirtein saman verran kuin OECD- ja EU-maissa keskimäärin. Valtiovarainministeriön ennakkotietojen mukaan vuonna 2010 Suomen veroaste aleni 42,4 prosenttiin, vuonna 2011 se nousi 43,0 prosenttiin ja vuonna 2012 veroaste olisi 43,5 prosenttia. Suomen veroaste oli ylimmillään 47,2 prosenttia vuosina 1996 ja 2000, jolloin se oli EU- ja OECD-maiden kolmanneksi korkein. Siitä se on laskenut 4,1 prosenttiyksikköä, mikä on suurimpia alenemia vastaavalla periodilla. Ruotsissa veroaste laski vielä enemmän ennätysellisen korkealta 51,4 prosentin tasolta 46,4 prosenttiin vuonna 2009.

Verojen osuus bruttokansantuotteesta ei kuvaa täydellisesti verotuksen kokonaisuustasoa. Erot maiden sosiaaliturvan ja tuloverotuksen rakenteissa vaikeuttavat kansainvälistä vertailua. Joissain maissa tulonsiirrot ovat tyypillisesti veronalaisia kun ne toisissa taas ovat verovapaita. Veroasteeseen vaikuttaa myös se, tuetaanko kotitalouksia verovähennyksin vai suurin tulonsiirroin. Pohjoismaissa tuet annetaan pääosin verollisina suorina tulonsiirtoina. Tämä johtaa korkeampaan nimelliseen veroastelukuun kuin vastaavan nettoetuuden myöntäminen verovähennyksen muodossa. Monissa Keski-Euroopan maissa suositaan verovähennyksiä perhepoliittisten etuuksien muotona.

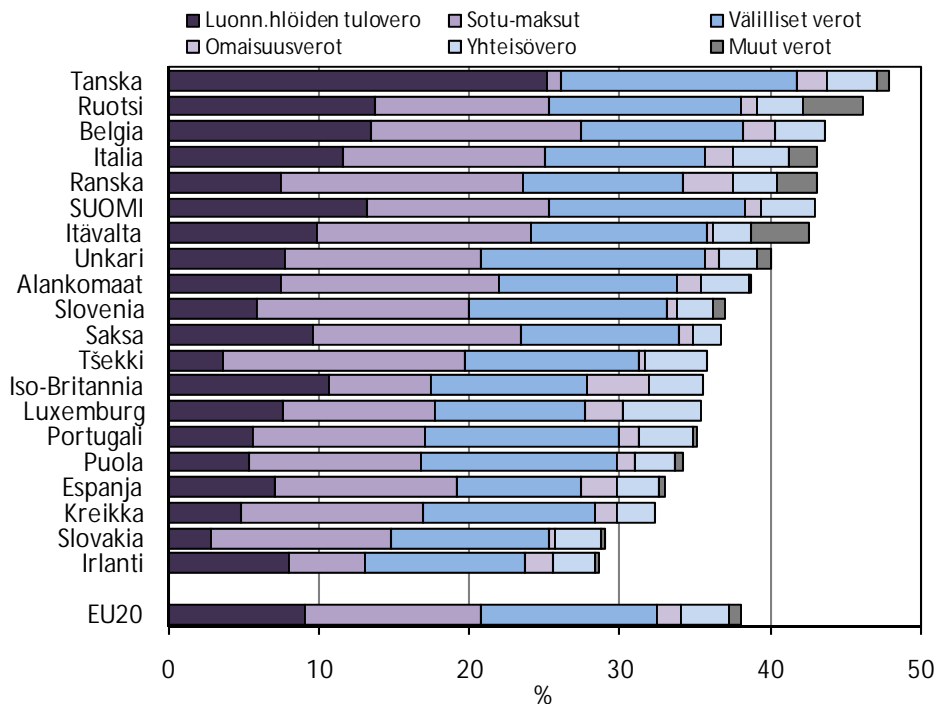
Kuviossa 1 ja taulukoissa 2a ja 2b tarkastellaan verorakennetta ja sen muutoksia Suomessa ja EU-maissa. Kuvion 1 mukaan Suomessa ja muissa EU:n jäsenmaissa pääosa verotuotoista kerätään henkilöiden tuloveroina, sosiaalivakuutusmaksuina ja kulutusveroina. Näistä tuloverojen tuotto vaihtelee maiden välillä eniten. Suomessa tuloveron tuotto suhteessa bruttokansantuotteeseen on yli neljä prosenttiyksikköä suurempi kuin EU20-maissa keskimäärin. Myös sosiaalivakuutusmaksujen, kulutusverojen ja yhteisöveron suhde bruttokansantuotteeseen on ollut Suomessa hieman keskimääräistä suurempi. Vuonna 2008 Suomen yhteisöveron tuotto oli EU20-maiden kuudenneksi korkein. Omaisuusverojen osuus on Suomessa huomattavan pieni suhteessa muihin EU20-maihin, mikä selittyy osaksi kiinteistöveron pienellä tuotolla.

Merkittävimmät pitkän aikavälin muutokset EU15-maiden verorakenteessa ovat olleet erityisten kulutusverojen osuuden lasku (esim. valmisteverot) sekä yleisten kulutusverojen (esim. arvonlisävero) ja sosiaalivakuutusmaksujen osuuksien nousu (Taulukko 2a ja 2b). Suurimmat verotuksen painopisteen muutokset toteu-

tuivat kuitenkin jo 1960- ja 70-luvuilla. 1980-luvulta lähtien vaihtelut ovat olleet pienehköjä.

Erityisten kulutusverojen osuuden laskua selittänee tuontiin kohdistuvien verojen väheneminen kansainvälisen kaupan vapautuessa. Yleisten kulutusverojen kasvuun on vaikuttanut EU:n arvonlisäverotuksen harmonisointi. Kaikki EU-maat ovat siirtyneet direktiivein säädeltyyn arvonlisäveropohjaiseen kulutusverotukseen. Verokannan vähimmäistaso on asetettu kansainvälisesti kohtuulliseen 15 prosenttiin.

Kuvio 1. Eri verojen osuus bruttokansantuotteesta EU20-maissa vuonna 2008, prosenttia



EU20-maat ovat OECD:hen kuuluvia EU-maita.
Lähde: OECD (2010) Revenue Statistics 1965–2009

Suomen verorakenteen kehityksestä voidaan nostaa esiin seuraavia muista EU-maista poikkeavia piirteitä. Yleisen kulutusverotuksen osuus verotuotoista oli Suomessa korkea jo 1960-luvulla. Tämä selittyy sillä, että Suomessa otettiin jo kyseisen vuosikymmenen alussa käyttöön melko pitkälle arvonlisäveron periaatteisin nojaava liikevaihtovero.

Erityisten kulutusverojen laskua Suomessa selittää se, että lukuisia pienehköjä valmisteveroja on poistettu EU-jäsenyyden yhteydessä ja alkoholiveroa alennettu. Alkoholilain uudistuksen seurauksena alkoholimonopolin vuosivoittoa ei myöskään enää vuodesta 1995 lähtien tilitetä valtiolle. Polttoaine- ja autoverot

ovat kasvaneet voimakkaasti vuodesta 1995, mutta niiden kasvu ei kompensoi muiden erityisten kulutusverojen pienentymistä.

Taulukko 2a. Verorakenteen kehitys EU15-maissa keskimäärin

	1965	1975	1985	1995	2008
Henkilöiden tuloverot	24	28	28	26	26
Yhteisöjen tuloverot	7	6	6	7	8
Sosiaaliturvamaksut	23	29	29	30	29
<i>(työntekijän)</i>	<i>(8)</i>	<i>(9)</i>	<i>(9)</i>	<i>(10)</i>	<i>(9)</i>
<i>(työnantajan)</i>	<i>(13)</i>	<i>(18)</i>	<i>(17)</i>	<i>(16)</i>	<i>(17)</i>
Palkkaverot	1	1	1	1	1
Omaisuusverot	7	5	4	5	5
Yleiset kulutusverot	13	15	17	18	19
Erityiset kulutusverot	23	15	14	12	9
Muut verot	2	1	1	1	3
Yhteensä	100	100	100	100	100

Lähde: OECD (2010) Revenue Statistics 1965–2009

Taulukko 2b. Verorakenteen kehitys Suomessa

	1965	1975	1985	1995	2008
Henkilöiden tuloverot	30	39	37	31	31
Yhteisöjen tuloverot	8	5	3	5	8
Sosiaaliturvamaksut	10	20	22	31	28
<i>(työntekijän)</i>	<i>(3)</i>	<i>(4)</i>	<i>(4)</i>	<i>(6)</i>	<i>(5)</i>
<i>(työnantajan)</i>	<i>(7)</i>	<i>(15)</i>	<i>(17)</i>	<i>(22)</i>	<i>(21)</i>
Palkkaverot ¹	5	2	0	0	0
Omaisuusverot	4	2	3	2	3
Yleiset kulutusverot	19	16	18	17	20
Erityiset kulutusverot	23	16	15	12	10
Muut verot	1	0	2	2	0
Yhteensä	100	100	100	100	100

¹Työnantajan lapsilisämaksu

Lähde: OECD (2010) Revenue Statistics 1965–2009

Henkilöiden tuloverojen osuus verotuotoista oli Suomessa 1970- ja 1980-luvuilla selvästi korkeampi kuin EU15-maissa keskimäärin, vuonna 1975 liki 40 prosenttia. Vuoden 1973 öljykriisi kasvatti inflaation kaksinumeroisiin lukuihin. Koska inflaatiokorjauksia ei tuolloin tehty, tuloverotuksen progressiivisuus lisääntyi ja kasvatti verotuottoja. Samalla myös kunnallisveroäyrien hinta sekä kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut nousivat. Inflaatiokorjauksien tekeminen tuloveroasteikkoihin aloitettiin Suomessa vasta vuonna 1976. Tästä huolimatta verotus kiristyi aina 1980-luvun lopulle asti reaaliansioiden kasvaessa ripeästi. Vuonna 1989 aloitetussa kokonaisverouudistuksessa tuloverotusta kevennettiin jonkin

verran. Viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana henkilöiden tuloveron osuus on laskenut noin 30 prosenttiin, mikä on edelleen E15-maiden keskiarvoa selvästi korkeampi.

Yhteisöjen tuloveron tuoton osuus on kehittynyt pitkälti päinvastaisesti kuin henkilöiden tuloverojen osuus. Se laski 1980-luvulla kansainvälisesti vertaillen varsin matalalle tasolle ja nousi 1990- ja 2000-lukujen aikana takaisin lähtötasolleen. Yhteisövero on siten jälleen merkittävä verotuottojen lähde 8 prosentin osuudellaan (vuonna 2008). Tuotto-osuuden laskuun 1970-luvulla vaikutti elinkeinoverotuksen käyttäminen alue- ja suhdannepolitiikan apuvälineenä. Yritysten verotusta kevennettiin monilla määräaikaikaisilla veronhuojennuksilla, jotka pysyivät lopulta voimassa pitkälle 1980-luvulle asti. 1980-luvun lopulla alkaneissa verouudistuksissa veropohjaa laajennettiin merkittävästi.

Taulukossa 3 kartoitetaan Suomen verotuottoja yksityiskohtaisemmin. Siinä on esitetty verot verolajeittain ja verotuksen rakenne vuosina 2008 ja 2009. Loppuvuodesta 2008 Suomen taloudessa vaikutti kansainvälinen finanssikriisi. Vuosi 2009 oli verotuottojen kertymisen kannalta vuotta 2008 heikompi ja verotuotot alenivat noin seitsemän prosenttia. Erityisesti valtion tuloverot pienenevät. Yhteisöjen tuloverot liki puolittuivat vuodesta 2008¹. Talouden heikompa tilannetta vuonna 2009 kuvaa myös polttoaineverojen sekä auto- ja moottoripyöräverotuottojen aleneminen. Perintöverojen määrä aleni yli 30 prosentilla, mikä osaltaan voi johtua perintöverotuksen keventämisestä kyseisenä vuotena. Muut merkittävät verot eivät juuri alentuneet.

Suurimmat verotuotot kerättiin vuonna 2009 kunnallisverotuksesta ja arvonlisäverotuksesta. Kummankin osuus oli runsaat 20 prosenttia verotuotoista. Työnantajan työeläkemaksut olivat lähes samaa luokkaa. Valmisteveroista merkittävin oli polttoainevero, noin neljä prosenttia verotuotoista. Muut veronluontoiset maksut koostuvat pääasiassa valtion osuuksista veikkauksen ja rahapelien tuotoista.

¹ Osa vuoden 2009 verojen pienentymisestä johtui yritysten hakemien edellisen vuoden ennakkoiden palautusten ajoittumisesta vuodelle 2009.

Taulukko 3. Verot ja veronluonteisten maksut (pl. maksut EU:lle), miljoonaa euroa, sekä niiden osuus kaikista veroista vuosina 2008 ja 2009, prosenttia

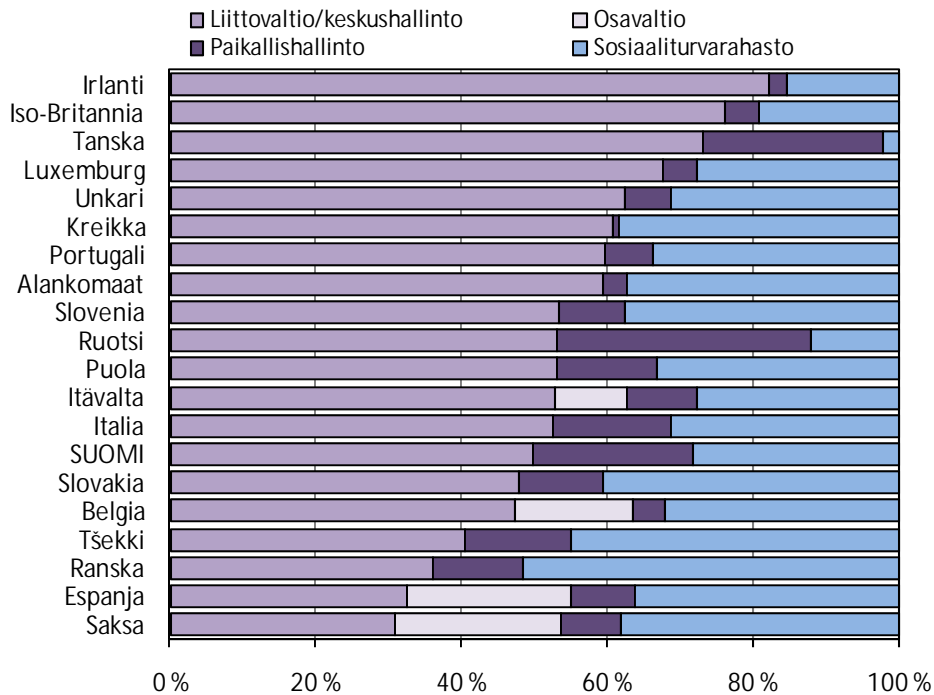
	2008	%-osuus	2009	%-osuus
<i>Tulojen perusteella kannettavat verot</i>				
– Kotitalouksien valtion tulovero	9039	11,4	7103	9,6
– Kotitalouksien kunnallisvero	15122	19,0	15415	20,9
– Yhteisöjen tulovero (ml. kuntien ja seurakuntien osuus) ¹	6471	8,1	3494	4,7
– Korkotulon lähdevero	432	0,5	493	0,7
<i>Sosiaalivakuutusmaksut</i>				
– Työnantajan työeläkemaksut	12851	16,2	12939	17,6
– Työnantajan muut sosiaaliturvamaksut	3831	4,8	3338	4,5
– Vakuutettujen sosiaaliturvamaksut	1813	2,3	1816	2,5
– Vakuutettujen työeläkemaksut	3845	4,8	3902	5,3
<i>Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut</i>				
– Arvonlisävero	15511	19,5	15004	20,4
– Vakuutusmaksuvero	536	0,7	557	0,8
– Apteekkimaksut	123	0,2	128	0,2
<i>Valmisteverot</i>				
– Tupakkavero	627	0,8	693	0,9
– Alkoholijuomavero	1114	1,4	1223	1,7
– Virvoitusjuomavero	35	0,0	35	0,0
– Polttoainevero	3162	4,0	3052	4,1
– Juomapakkausten vero	15	0,0	12	0,0
<i>Muut verot</i>				
– Perintö- ja lahjavero	651	0,8	440	0,6
– Kiinteistövero	914	1,2	974	1,3
– Varainsiirtovero	483	0,6	489	0,7
– Auto- ja moottoripyörävero	1016	1,3	687	0,9
– Arpajaisvero	138	0,2	139	0,2
– Ajoneuvovero	637	0,8	655	0,9
– Jätevero	52	0,1	45	0,1
– Ratavero	21	0,0	17	0,0
– Muut verot	4	0,0	3	0,0
<i>Muut veronluonteiset maksut</i>	930	1,2	965	1,3
<i>Tulo- ja menoarvion ulkopuoliset tulot</i>	69	0,1	67	0,1
Verot yhteensä	79442	100,0	73685	100,0

¹Luvut poikkeavat Verohallinnon Verotilaston (Maksuunpanotilaston) luvuista, mikä johtuu tilastojen erilaisesta laatimistavasta. Talouskriisi alkoi vaikuttaa vuoden 2008 lopulla ja yritysten hakemat ennakoitujen alentamisten palautukset ajoittuivat vuoden 2009 puolelle. Tämä aiheutti sen, että Maksuunpanotilaston yhteisöverot olivat vuonna 2008 noin miljardin pienemmät ja vuonna 2009 noin miljardin suuremmat kuin Tilastokeskuksen tilastossa.

Lähde: Tilastokeskus

Kuviossa 2 tarkastellaan verotuoton välitöntä jakautumista eri hallinnon tasoille EU19 maissa.

Kuvio 2. Veronsaajien osuudet verotuotoista vuonna 2008 EU20-maissa, prosenttia



Lähde: OECD (2010) Revenue Statistics 1965–2009

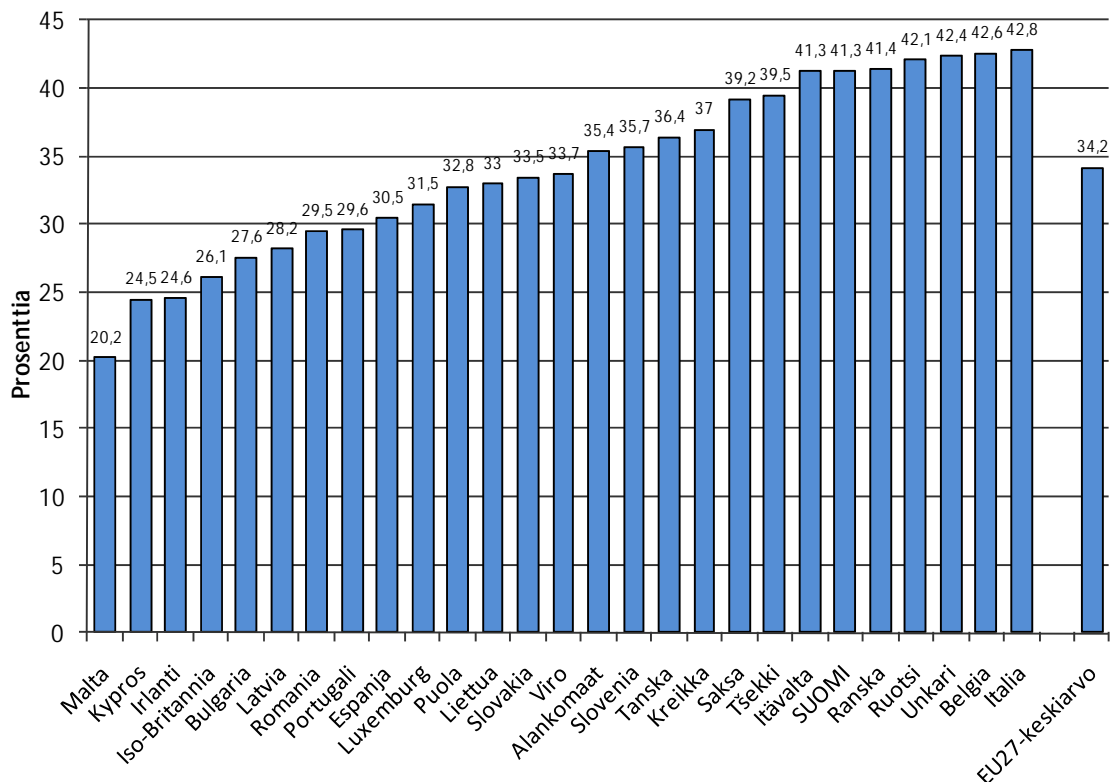
Maat poikkeavat varsin selvästi siinä, maksetaanko verot keskushallinnolle, osavaltiolle, paikallishallinnolle vai sosiaaliturvarahastoille. Pohjoismaissa paikallishallinnon osuus verotuotoista on selvästi korkeampi kuin muissa maissa. Ruotsissa kuntien vero-osuus on noin kolmannes kaikista veroista. Suomessa kunnat saavat noin viidenneksen verotuotoista. Valtion verotuotto-osuus on noin 50 prosenttia ja sosiaaliturvarahastojen noin 30 prosenttia. Neljässä jäsenmaassa veroja maksetaan suoraan myös osavaltiaille. Saksassa ja Espanjassa näiden verojen kertymäosuus on yli 20 prosenttia kaikista veroista.

3 Ansiotulojen verotus

Ansiotuloista perittävät tuloverot olivat vuonna 2008 Suomessa 21,8² miljardia euroa eli noin 13 prosenttia bruttokansantuotteesta. Osuus on yli neljä prosenttiyksikköä korkeampi kuin EU20-maissa keskimäärin (ks. Kuvio 1). Ansiotuloihin kohdistuviksi veroiksi voidaan lukea tuloveron lisäksi työntekijän sekä työnantajan sosiaalivakuutusmaksut. Kun myös nämä otetaan huomioon, verojen ja maksujen osuus bruttokansantuotteesta oli Suomessa 25 prosenttia, lähes viisi prosenttiyksikköä EU20-maiden keskiarvoa enemmän.

Tässä jaksossa tarkastellaan Suomen ansiotuloverotuksen tasoa. Pääasiassa hyödynnetään EUROSTATIN laskemia aggregaattitason implisiittisiä veroasteita sekä OECD:n Taxing Wages -julkaisun laskelmia veroasteesta ja rajaveroasteesta palkansaajan eri tulotasoilla.

Kuvio 3. Työn implisiittiset veroasteet EU27-maissa vuonna 2008, prosenttia



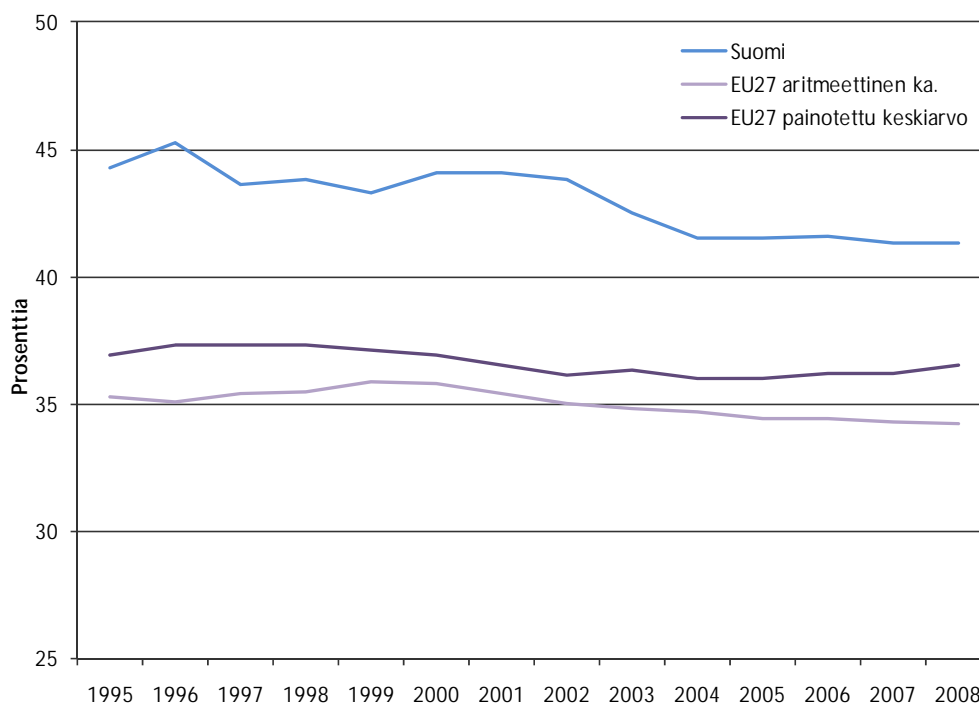
Lähde: EUROSTAT

² Verohallinnon Verotilasto 2010.

Työn implisiittinen veroaste lasketaan jakamalla ansiotulojen verot työntekijän ja työnantajan sosiaalivakuutusmaksuineen työnantajalle aiheutuneilla bruttotyövoimakustannuksilla (Ks. tarkemmin laskennasta liite 2).

Työn verotuksen taso vaihtelee EU-maiden välillä laajasti (Kuvio 3). Ansiotulojen implisiittinen veroaste oli vuonna 2008 korkein Italiassa (42,8) ja matalin Maltassa (20,2). Suomessa veroaste oli 41,3 prosenttia eli EU-maiden kuudenneksi korkein. EU-maiden keskiarvo oli 34,2 prosenttia.

Kuvio 4. Työn implisiittiset veroasteet Suomessa ja EU27-maissa keskimäärin vuosina 1995–2008, prosenttia



Lähde: EUROSTAT

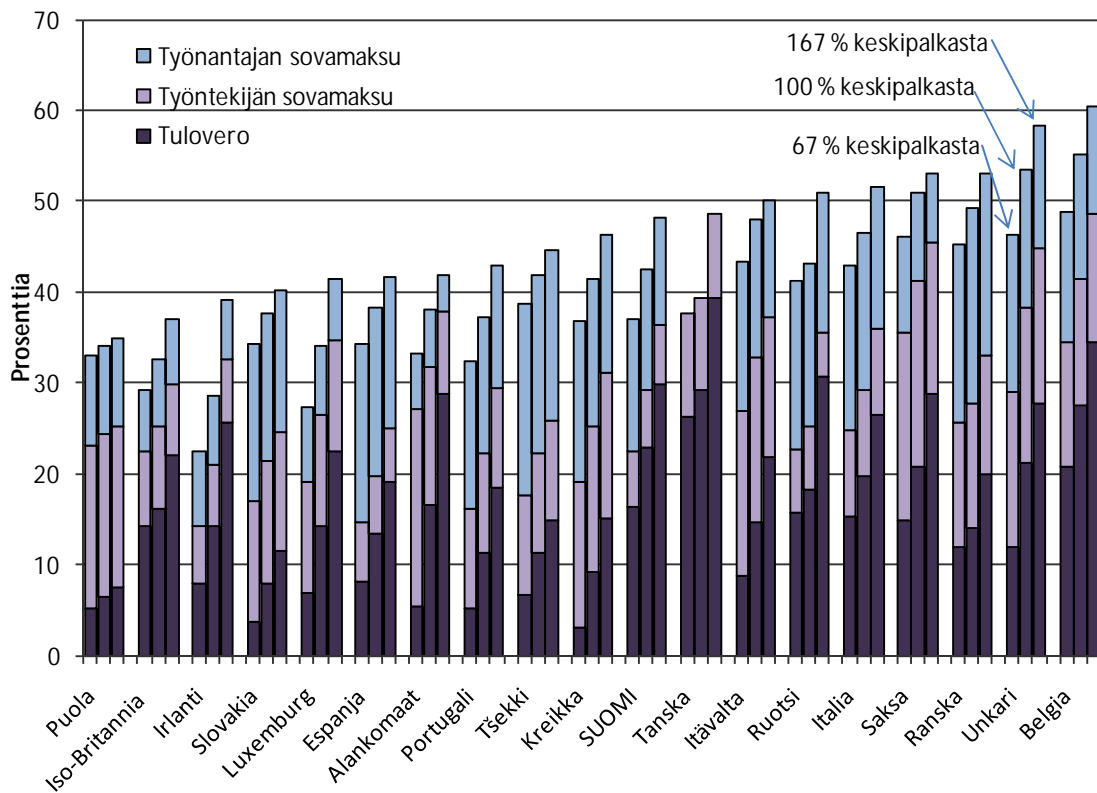
Työn implisiittinen veroaste on Suomessa ollut puolentoista viime vuosikymmenen ajan selvästi korkeampi kuin EU27-maissa (Kuvio 4). Vuonna 1995 veroaste oli Suomessa 44,3 prosenttia ja 41,3 prosenttia vuonna 2008 ja se oli alentunut selvästi enemmän kuin EU27-maissa keskimäärin. Vuonna 2008 kahdeksalla jäsenmaalla työn implisiittinen veroaste oli alle 30 prosenttia ja seitsemällä yli 40 prosenttia. Sen mediaani oli 33,7 prosenttia.

Implisiittisen veroasteen aritmeettinen keskiarvo on jonkin verran alempi kuin painotettu keskiarvo, sillä suurilla jäsenmailla työn verotus on kireämpää kuin pienillä. Aritmeettinen ja painotettu keskiarvo kehittyvät erisuuntaisesti. Painote-

tun keskiarvon kasvu vuodesta 2004 lähtien kertoo suurten jäsenmaiden työn verotuksen kiristymisestä (European Union 2010).

Kuviossa 5 tarkastellaan työtuloon kohdistuvia veroja ja sosiaalivakuutusmaksuja kolmella tulotasolla eri maissa: keskipalkkaisia, pienituloisia ja suurituloisia.

Kuvio 5. Työntekijöiden tulovero ja sosiaalivakuutusmaksut sekä työnantajien sosiaalivakuutusmaksut vuonna 2009 prosenttia kokonaistyövoimakustannuksista eri tulotasoilla¹



¹Pienipalkkaisen ja suuripalkkaisen palkkatulon veroasteen jakautuminen on laskettu lähdetilaston palkka- ym. tietojen perusteella.

Verojen ja sosiaalivakuutusmaksujen osuus on laskettu kunkin maan keskipalkkaiselle, pienipalkkaiselle (67 % keskipalkasta) sekä suuripalkkaiselle (167 % keskipalkasta).

Lähde: OECD (2010) Taxing Wages 2008–2009

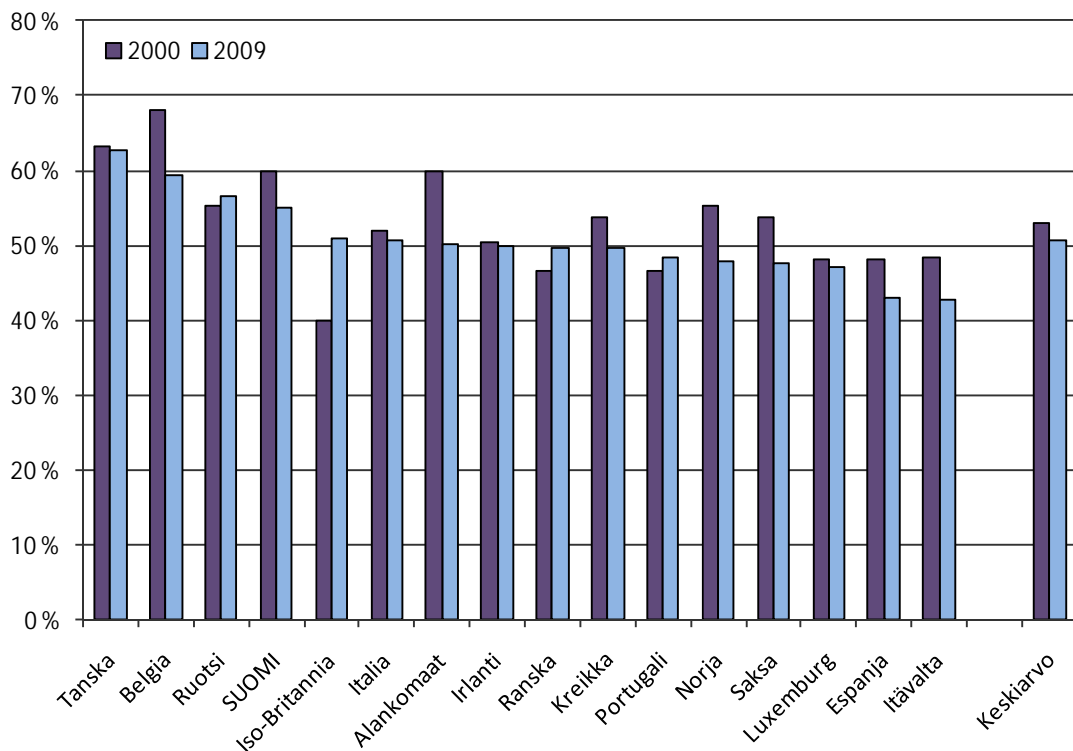
Vuonna 2009 työntekijöiden tuloveron ja sosiaalivakuutusmaksujen sekä työnantajien sosiaalivakuutusmaksujen osuus kokonaistyövoimakustannuksista oli (sekä EU19- että EU15-maissa) pienituloisilla keskimäärin 37, keskituloisilla 42 ja suurituloisilla 47 prosenttia. Suomessa suhdeluku oli keski- ja suuripalkkaisilla prosenttiyksikön tätä korkeampi ja pienipalkkaisilla hieman matalampi. Irlannissa verotus oli kaikilla tulotasoilla keveintä (22,5 %, 28,6 % ja 39,1 %) ja Belgias-

sa kireintä (48,9 %, 55,2 % ja 60,5 %). Puolassa (34,9 %) ja Isossa-Britanniassa (37,0 %) suuripalkkaisten verotus oli kuitenkin kevyempää kuin Irlannissa.

Tuloverojen keskimääräinen osuus työvoimakustannuksista oli keskimäärin pienipalkkaisilla 11, keskipalkkaisilla 16 ja suuripalkkaisilla 23 prosenttia. Suomessa pienipalkkaisen tuloveroaste oli 16 prosenttia, keskipalkkaisen 23 prosenttia ja suuripalkkaisen 30 prosenttia. Suhteessa muihin maihin pienipalkkaisten verotus onkin lähempänä tarkasteltujen maiden keskiarvoja kuin muiden tulotasojen verotus.

Suomi sijoittuu tuloverotuksessa kaikilla tarkastelluilla tulotasoilla vähintään neljänneksi korkeimman verotuksen maihin. Työntekijöiden sosiaalivakuutusmaksut ovat taas kaikilla tulotasoilla matalimmat tai kolmanneksi matalimmat. Työnantajan sosiaalivakuutusmaksuissa Suomi sijoittuu maiden keskivaiheille.

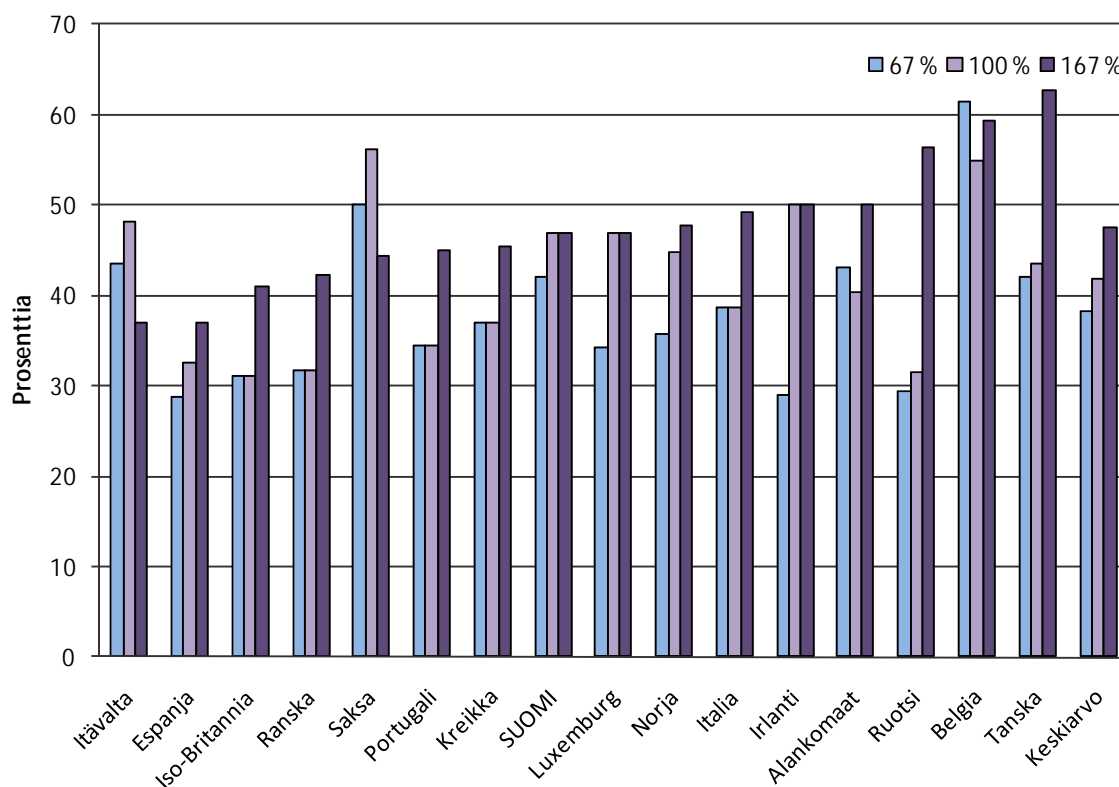
Kuvio 6. Ansiotulojen korkein marginaaliveroaste EU15-maissa ja Norjassa vuosina 2000 ja 2009¹



¹ Laskennassa otettu huomioon tuloverot ja työntekijän sosiaalivakuutusmaksut.

Kuviossa 6 tarkastellaan ansiotulojen ylimmän rajaveroasteen tasoa EU15-maissa ja Norjassa vuosina 2000 ja 2009. Kuvioista havaitaan, että ansiotulojen korkeimmat marginaaliveroasteet ovat vuodesta 2000 alentuneet vuoteen 2009 mennessä useimmissa EU15-maissa, keskimäärin noin kolme prosenttiyksikköä. Joissakin maissa suuntaus oli kuitenkin kasvava. Isossa-Britanniassa marginaaliveroaste nousi 11, Ranskassa kolme ja Portugalissa ja Ruotsissa 1–2 prosenttiyksikköä. Suomessa korkein marginaaliveroaste aleni 59,8 prosentista 55,0 prosenttiin. Suomi sijoittui kumpanakin tarkasteluvuotena neljänneksi korkeimmalle sijalle maiden välisessä vertailussa. Sen veroaste oli yli neljä prosenttiyksikköä korkeampi kuin maissa keskimäärin. Korkeimmat marginaaliveroasteet olivat Tanskassa, Belgiassa ja Ruotsissa. Vuonna 2009 puolella maista korkein marginaaliveroaste alitti 50 prosenttia, kun vuonna 2000 vain runsas kolmannes maista alitti tämän tason.

Kuvio 7. Yksin asuvan henkilön rajaveroaste eri tulotasoilla (prosenttia keskipalkasta) vuonna 2009¹



¹ Laskennassa otettu huomioon tuloverot ja työntekijän sosiaalivakuutusmaksut.

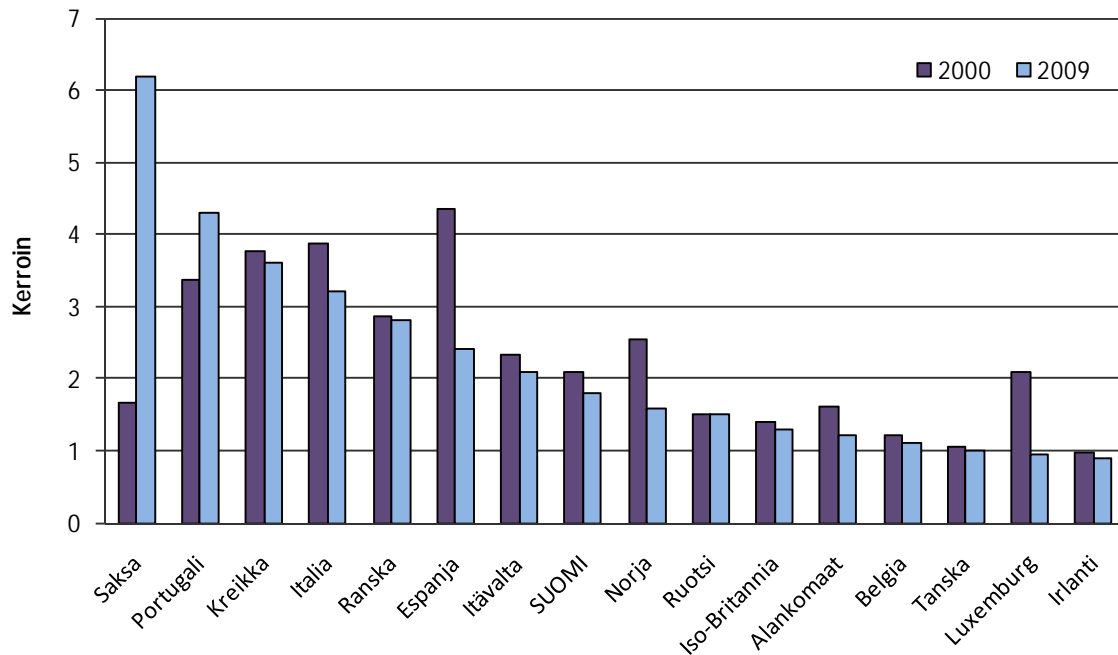
Lähde: OECD Tax data base

Yksin asuvan henkilön rajaveroaste eri tulotasoilla vaihtelee eri maiden välillä. Suomessa pienituloisten, 67 prosenttia keskitulosta ansaitsevien rajaveroaste on noin neljä prosenttiyksikköä korkeampi kuin tarkastelluissa maissa keskimäärin.

Myös keskitulolla (100 %) rajaveroaste on viisi prosenttiyksikköä keskiarvoa korkeampi. Vasta tulotasolla 167 prosenttia keskitulosta Suomen rajaveroaste vastaa maiden keskimääräistä rajaveroastetta. Belgiassa ja Alankomaissa pienituloisten rajaveroaste on korkeampi kuin keskituloisilla, mikä selittyy erilaisten pienituloisille suunnattujen veronhuojennusten poistumisella pienituloisuuden tulo-rajalla. Sosiaalivakuutusmaksuissa käytetty katto alentaa suurituloisimpien veroastetta esimerkiksi Itävallassa ja Saksassa.

Korkein tulotaso, jonka verotusta tarkasteltiin, oli 167 prosenttia keskipalkasta. Kuitenkin noin puolessa maista marginaaliveroaste kasvaa vielä tämän tulotason jälkeen. Tulotaso, jolla ylin marginaaliveroaste tulee voimaan, voidaan laskea ylimmän tulo-ajan ja keskitulon suhteen perusteella. Tämä suhdeluku on esitetty kuviossa 8.

Kuvio 8. Suhdeluku, jolla keskitulo tulee kertoa, jotta saadaan alin tulotaso, josta lähtien sovelletaan korkeinta marginaaliveroastetta 2000 ja 2009



Lähde: OECD Taxing Wages 2010

Suhdeluvut ovat vuoden 2000 jälkeen useimmissa maissa laskeneet. Monissa maissa korkeimpia marginaaliveroasteita on alennettu ja samalla veroluokkien määriä on vähennetty 2000-luvulla (OECD 2006). Toisaalta verotusta on kiristetty esimerkiksi Saksassa ja Portugalissa. Saksassa valtion tuloveroasteikkoon liitettiin vuonna 2007 yksi uusi veroluokka; yli 250 401 euron tulon marginaali-

veroprosentti valtionverotuksessa oli vuonna 2009 45 prosenttia (42 prosenttia vuonna 2006).

Yhteenvedona ansiotulojen verotuksesta voidaan todeta työn verotuksen keventyneen Suomessa selvästi enemmän kuin EU27-maissa keskimäärin, kun verotuksen kireyden mittarina käytetään työn implisiittistä veroastetta. Se onkin ollut Suomessa puolentoista viime vuosikymmenen ajan selvästi korkeampi kuin EU27-maissa. Myös muissa korkean veroasteen Pohjoismaissa on pyritty alentamaan ansiotulojen verotusta lähemmäksi EU27-maiden keskiarvoa. Useissa maissa ansiotulojen verotusta on kiristetty (esimerkiksi Italiassa, Espanjassa ja Itävallassa), mikä pienentää työn implisiittisen veroasteen keskiarvon alentumista.

Ansiotulojen verotus on Suomessa kireää myös, kun tarkastellaan työvoimakustannuksiin suhteutettuja tuloveroja ja sosiaalivakuutusmaksuja. Kolmella eri tulosallolla Suomi sijoittuu vähintään neljänneksi korkeimman verotuksen maaksi. Työntekijöiden sosiaalivakuutusmaksut suhteessa työvoimakustannuksiin ovat taas Suomessa vertailumaiden matalimmat ja työnantajan sosiaalivakuutusmaksut maiden keskitasoa.

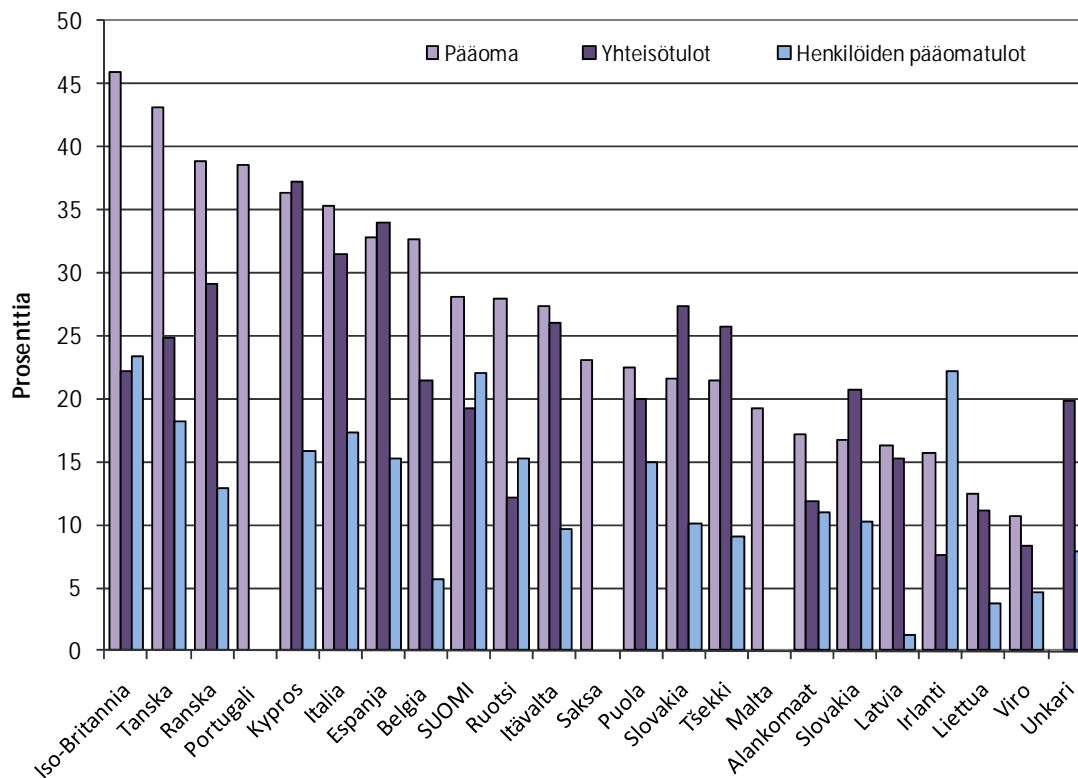
Ansiotulojen korkeimpia marginaaliveroasteita on useimmissa EU-maissa alennettu 2000-luvulla. Puolella tarkastelluista maista korkein marginaaliveroaste alitti 50 prosenttia, kun vuonna 2000 vain runsas kolmannes maista alitti tämän tason. Myös veroluokkia on vähennetty ja siten lievennetty progressiota. Suomessa korkein marginaaliveroaste oli 55 prosenttia vuonna 2009, mikä oli EU15-maiden neljänneksi korkein veroaste.

4 Yritys- ja pääomatulojen verotus

4.1 Pääoman implisiittiset veroasteet

Pääomatulojen veroasteelle ei ole ollut käytettävissä kovin hyviä mittareita. Kansainväliset vertailut koskevat usein vain verokantaeroja. Ne antavat kuitenkin ainoastaan karkean kuvan verotuksen tasosta, sillä ne eivät ota huomioon veropohjan laajuutta. Toinen usein käytetty mittari on eteenpäin katsova, veroparametreihin perustuva King Fullerton -menetelmä. Se kuvaa lähinnä verotuksen kannustinvaikutuksia eikä verorasituksen tasoa. Taaksepäin katsovissa mittareissa käytetään toteutunutta, verotusta koskevaa tietoa. Euroopan komissio ja EUROSTAT ovat pyrkineet ottamaan huomioon myös veropohjan vaikutuksen laskemalla aggregaattitason tiedoista implisiittisiä veroasteita. Niihin liittyy kuitenkin luotettavuusongelmia. Ne ovat herkkiä suhdannevaihteluille, sillä yhteisötulo ja siihen kohdistuva vero eivät esimerkiksi verotusta lykkäävän tappiontasauksen tai konserniverotuksen takia kohtaa. Tästä huolimatta lukujen voidaan olettaa antavan kuvan pääomatulojen ja myös muiden tulojen veroasteista.

Kuvio 9. Pääoman, yhteisötulojen ja luonnollisten henkilöiden pääomatulojen implisiittiset veroasteet eräissä EU-maissa vuonna 2008, prosenttia



Lähde: EUROSTAT

Kuviossa 9 on esitetty pääoman, yhteisötulon ja henkilöiden pääomatulojen implisiittiset veroasteet.

Pääoman veroihin luetaan tässä yhteisöverot, omaisuuteen kohdistuvat verot sekä luonnollisten henkilöiden saamat pääomatulot kuten esimerkiksi vuokrat, osingot, korot ja vakuutuskorvaukset. Pääomatulojen verot jaetaan yhteisöjen netto-toimintaylijäämän, osinkojen ja muiden pääomatulojen sekä kotitalouksien pääomatulojen yhteismäärällä (Ks. tarkemmin Liite 2).

Pääoman implisiittinen veroaste oli Suomessa 28,1 prosenttia, mikä on tarkasteltujen maiden yhdeksänneksi korkein. Suomen yhteisötulojen implisiittinen veroaste oli neljänneksitoista korkein (19,3) ja henkilöiden pääomatulojen kolmanneksi korkein (22,0).

Pääoman korkeimmat implisiittiset veroasteet olivat Isossa-Britanniassa (45,9) ja Tanskassa (43,1). Ison-Britannian korkea luku selittyy pitkälti kiinteistöverojen suurella määrällä. Pienimmät veroasteet taas olivat Virossa (10,7) ja Liettuassa (12,4). Yhteisötulojen verotuksessa korkeimmalle sijalle nousivat Kypros (37,3) ja Espanja (34,0) ja matalimmalle sijalle Irlanti (7,6) ja Viro (8,3). Henkilöiden pääomatulojen implisiittinen veroaste oli korkein Isossa-Britanniassa (23,4) ja Irlannissa (22,2), matalin taas Latviassa (1,2), Liettuassa (3,8), Virossa (4,6) ja Belgiassa (5,7). Useimmissa maissa yhteisötulojen implisiittinen veroaste oli korkeampi kuin henkilöiden pääomatulojen implisiittinen veroaste. Isossa-Britanniassa, Ruotsissa ja erityisesti Irlannissa tilanne oli päinvastainen.

4.2 Yhteisöverotus ja voitonjaon verotus

Taloukasvu oli 1990-luvun alkupuolella EY-maissa hidasta ja Suomi ajautui syvään lamaan. Yhteisöverojen tuotto suhteessa bruttokansantuotteeseen oli Suomessa vuonna 1990 kaksi prosenttia (Taulukko 4). 1990-luvun loppupuolta taas leimasi nopea taloukasvu. Suomessa talous kasvoi ripeästi vielä 2000-luvun alkupuolella ja yhteisöverojen suhde bruttokansantuotteeseen nousi lähes kuuteen prosenttiin. Vuoden 2008 loppupuolella alkanut taantuma taas pienensi yhteisöveroja. Vuonna 2000 Suomen yhteisöverot suhteessa bruttokansantuotteeseen olivat suuremmat kuin missään tarkastelluista maissa Luxemburgia lukuun ottamatta. Ne olivat myös puolitoistakertaiset EU-maiden keskiarvoon verrattuna. Vuonna 2008 yhteisöverojen bkt-suhde lähes puolittui vuodesta 2000, mutta säilyi edelleen EU-maiden keskiarvoa korkeammalla.

Taulukko 4. Yhteisöverot suhteessa bruttokansantuotteeseen EU27-maissa vuosina 1990, 1995, 2000 ja 2008, prosenttia

	1990	1995	2000	2008	Muutos 2008/1990 %-yks.
Belgia	2,0	2,3	3,2	3,3	1,3
Ranska	2,2	2,1	3,1	2,9	0,7
Espanja	2,9	1,7	3,1	2,8	-0,1
Luxemburg	5,6	6,6	7,0	5,1	-0,5
Iso-Britannia	3,5	2,8	3,5	3,6	0,1
Italia	3,8	3,5	2,9	3,7	-0,1
Ruotsi	1,6	2,8	3,9	3,0	1,4
<i>SUOMI</i>	2,0	2,3	5,9	3,5	1,5
Alankomaat	3,2	3,1	4,0	3,2	0,0
Tanska	1,7	2,3	3,3	3,4	1,7
Portugali	2,2	2,4	3,9	3,6	1,4
Itävalta	1,4	1,4	2,0	2,5	1,0
Kreikka	1,4	1,8	4,1	2,5	1,1
Puola	..	2,8	2,4	2,7	..
Slovakia	2,6	3,1	..
Tšekki	..	4,6	3,5	4,2	..
Unkari	..	1,8	2,2	2,6	..
Saksa	1,7	1,0	1,8	1,9	0,5
Irlanti	1,6	2,7	3,7	2,8	1,2
EU19	2,5	2,7	3,5	3,2	0,7
EU15	2,5	2,6	3,7	3,2	0,7

Lähde: OECD (2010) Revenue Statistics 1965–2009

Yhteisöverojen osuus bruttokansantuotteesta on vuodesta 1990 vuoteen 2008 mennessä kasvanut EU-maissa keskimäärin 0,7 prosenttiyksikköä (Taulukko 4). Suomessa kasvu on ollut 1,5 prosenttiyksikköä ja myös Irlannissa, Tanskassa ja Ruotsissa yhteisöveron suhde bkt:hen on kasvanut suurin piirtein yhtä paljon.

Taulukko 5. Jakamattoman voiton yhteisöverokannat EU27- ja EU15-maissa vuosina 1985, 1990, 1995, 2000, 2005 ja 2011

	1985	1990	1995	2000	2005	2011
Malta	35	35	35
Belgia	45	41	40,17	40,17	33,99	33,99
Ranska	50	37	36,66	36,66	33,83	33,33
Espanja	35,7	35,5	35	35	35	30
Saksa	63,5	58,5	59	51,6	38,31	29,41
Luxemburg	47,40	41,20	40,29	37,45	30,38	28,59
Iso-Britannia	40	34	33	30	30	28
Italia	46,4	46,4	53,2	41,25	37,25	27,50
Ruotsi	48	40	28	28	28	26,30
Suomi	59	42	25	29	26	26
Alankomaat	43	35	35	35	31,5	25
Tanska	50	40	34	32	28	25
Portugali	52	40,15	39,6	37,4	27,5	25
Itävalta	61,8	39,5	34	34	25	25
Kreikka	49	35	35	40	32	23
Slovenia	25	25	20
Puola	30	19	19
Slovakia	29	19	19
Tšekki	41	31	26	19
Unkari	18	16	19
Romania	25	16	16
Latvia	25	15	15
Liettua	24	15	15
Irlanti	50	43	38	24	12,50	12,50
Kypros	28	10	10
Bulgaria	32,5	15	10
Viro	0	0	0
EU27	30,89	24,45	22,12
EU15	49,39	40,55	37,73	35,44	29,95	26,67

*Yhteisöiltä peritään Portugalissa lisäksi keskushallinnon/aluehallinnon veroja 1,5 %, mikä nostaa veroprosentin 26,5:een. Saksassa vastaavat verot ovat 14,35 %, mikä korottaa veroprosentin 30,18:aan.

Lähde: KPMG Corporate tax rate Survey ja IBFD European Tax Surveys

Yhteisöverokannat ovat alentuneet lähes kaikissa maissa (Taulukko 5). Verokantojen lasku alkoi jo 1980-luvun puolivälissä tehdyissä verouudistuksissa, jolloin yhteisöverokantoja alennettiin ja vastaavasti veropohjaa laajennettiin. Yhteisöverojen suhde bruttokansantuotteeseen on kuitenkin kasvanut yhteisöverokannan laskusta huolimatta. Tämä johtuu osittain veropohjan laajentamisesta, osittain

yritysten kannattavuuden kasvusta sekä myös yhteisömuodossa harjoitetun liiketoiminnan osuuden kasvusta (Sørensen 2010).

EU15-maissa yhteisöverokannat ovat nyt keskimäärin puolet vuoden 1985 tasosta, jolloin 50–60 prosentin verokannat olivat yleisiä. EU15-maiden keskimääräinen yhteisöverokanta oli vuonna 1985 lähes 50 prosenttia, mistä se on vuoteen 2010 mennessä puolittunut. Vielä vuonna 1995 Suomen 25 prosentin yhteisöverokanta oli EU-maiden matalin. Uudet EU-jäsenmaat verottavat yhteisöjä melko kevyesti, mistä syystä vertailussa EU27-maihin Suomi sijoittuu 26 prosentin yhteisöverokannallaan kymmenennelle sijalle verotuksen kireydessä vuonna 2010.

Taulukko 6. Yhteisöveroprosentit keskimäärin suurissa, keskisuurissa ja pienissä OECD-maissa vuosina 2000, 2005 ja 2010

	2000	2005	2010	Muutos 2010/2000 %-yks.
Suuret OECD-maat				
USA, JPN, GER, UK, FRA, ITA	40,3	36,7	33,8	– 6,5
Keskisuuret OECD-maat				
CAN, SPA, KOR, MEX, AUS, NLD	36,1	31,7	28,5	– 7,6
Pienet OECD-maat				
BEL, SWI, TUR, SWE, AUT, POL NOR, GRC, DNK, IRL, FIN, PRT CZE, HUN, NZL, SVK, LUX, ICL	31,1	25,2	23,3	– 7,8
OECD-maat yhteensä	33,9	28,8	26,4	– 7,5

Lähde: KPMG

Matalimmat yhteisöverokannat löytyvät Bulgariasta ja Kyproksesta, joissa ne ovat 10 prosenttia. Virossa ei veroteta jakamatonta voittoa ollenkaan³. Korkeimmat verokannat ovat Maltassa (35 %), Belgiassa (33,99 %) ja Ranskassa (33,33 %). Muissa Pohjoismaissa verokannat ovat Ruotsissa 26,3, Tanskassa 25 ja Norjassa 28 prosenttia.

Taulukosta 6 nähdään, että suurissa OECD-maissa yhteisöveroprosentit ovat keskimäärin korkeammat kuin keskisuurissa ja pienissä OECD-maissa. Tämä voi

³ Yrityksen jakamaa voittoa verotetaan yrityksessä 21 prosentilla (veropohja on jaettu voitto ml. siitä maksettu vero).

johtua siitä, että suuret maat hyötyvät agglomeraatioeduista ja suuremmista markkinoista, jotka houkuttelevat ulkomaisia investoijia (Heady 2010). Suuriin maihin kuuluvan Japanin yhteisöverokanta on vuonna 2010 OECD-maiden korkein (40,69 %), vaikka veroprosenttia on alennettukin.

Melkein kaikki OECD-maat ovat alentaneet yhteisöverokantojaan vuodesta 2000. Poikkeuksia ovat USA (40 %) ja Norja (28 %). Pienissä OECD-maissa yhteisöveroprosentit ovat kaikissa maissa matalammat kuin keskisuurissa maissa keskimäärin. Belgia (33,99 %)⁴, Uusi-Seelanti (30 %) ja Luxemburg (28,59 %) ovat tästä poikkeuksia. Verokilpailu verokannoilla näytettäisi olevan yleisempää pienissä kuin suurissa valtioissa.

Monet maat huojentavat pienten yritysten tai tietyillä aloilla tai alueilla toimivien yritysten verotusta normaalia yhteisöverokantaa alemmalla verokannalla (Taulukko 7).

Taulukko 7. Erityisverokannat yhteisöverotuksessa EU-maissa vuonna 2010

	Vakiovero- kanta	Pienet yritykset	Alueelliset	Muut
Belgia	33,99	24,98	–	–
Ranska	33,33	15	on	
Kreikka	23*		on	on
Unkari	16	10	–	–
Luxemburg	28,59	27,55	–	–
Alankomaat	25*	20	–	–
Norja	28	–	–	28 % + 30 % tai 50 %
Portugali	25	–	15	–
Espanja	30	25		on
Iso-Britannia	28	21	–	–

* vuosi 2011

Lähde: OECD Tax data base

Pienten yritysten alennettuja verokantoja sovelletaan Belgiassa yrityksiin, joiden verotettava tulo on alle 322 500 euroa. Ensimmäiseen 25 000 euroon asti vero on 24,98 prosenttia. Sen jälkeen vero on 31,93 prosenttia 90 000 euroon asti ja 34,5 prosenttia 322 500 euroon asti. Efektiivistä veroastetta pienentää ns. normaali-

⁴ Belgiassa efektiivinen veroaste voi kuitenkin olla puolet yleisestä yhteisöveroprosentista eli 16,995 prosenttia ns. normaalituottovähennyksen ansiosta (ACE-vähennys), jos yrityksen oman pääoman tuotto-prosentti ennen veroja vastaa kahdenkertaista normaalituotto-prosenttia. Vuonna 2010 tämä normaalituotto-prosentti on 3,8 (pienillä yrityksillä 4,3).

tuottovähennys (ACE-vähennys). Ranskassa pienten yritysten veroprosenttia sovelletaan liikevaihdoltaan enintään 7,63 miljoonan yrityksiin ja 38 120 euron voittoon asti. Unkarissa alennettua verokantaa sovelletaan 50 miljoonaan Unkarin forinttiin asti (noin 180 000 euroa). Alemmasta verokannasta saatava hyöty on käytettävä investointeihin tai työllistämiseen. Alankomaissa pienten yritysten verokantaa sovelletaan 200 000 euron verotettavaan tuloon asti.

Portugalissa kehitysalueilla sijaitsevia yrityksiä verotetaan 15 prosentin verokanta viitenä ensimmäisenä toimintavuotena. Myös autonomisilla alueilla sijaitsevia yrityksiä verotetaan alennetulla verokannalla. Espanjassa pieniä harvinaisakehyttiöitä verotetaan 25 prosentilla 120 202 euron verotettavaan tuloon asti.

Pienten yritysten alennettujen verokantojen lisäksi maissa on eri alueille tai toimialoille kohdistettavia alempia erityisverokantoja. Norjan erityisverokannat ovat kuitenkin normaalia verokantaa korkeampia ja ne on suunnattu vesivoimaa ja öljyä hyödyntäville yrityksille. Vesivoiman tuotannossa tietyn voiton ylittävältä osalta peritään normaalin 28 prosentin veron lisäksi ylimääräinen 30 prosentin vero. Öljy-yhtiöiltä peritään vastaavasti 50 prosentin vero erikseen määritellystä veropohjasta.

Yrityksen maksaman yhteisöveron lisäksi yrityksen jakamaa voittoa verotetaan osakkaan verotuksessa. Voitonjaon verotus riippuu siitä, onko sijoittajana yrittäjä vai yksityinen henkilö. Yrittäjien osinkoihin sovelletaan monissa maissa erityissääntöjä. Tässä yleiskatsauksessa niitä ei kuitenkaan käsitellä osinkoverotuksen säännösten yksityiskohtaisuuden takia.

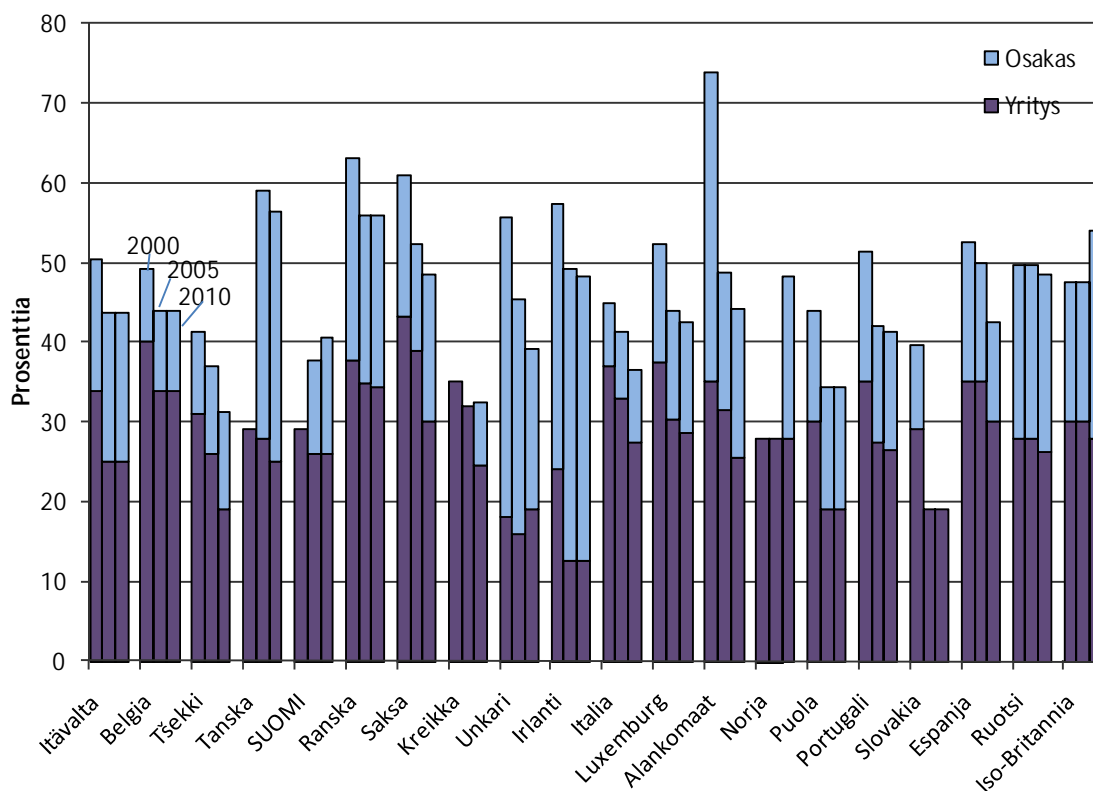
Maat ovat valinneet erilaisia tapoja keventää voitonjaon kahdenkertaista verotusta. Verotus voi olla täysin kahdenkertaista tai sitä voidaan lieventää vapauttamalla osa osingosta verosta, verottamalla osinkoja muita tuloja kevyemmin, hyvittämällä yrityksen maksama osinko osakkaan verotuksessa tai vapauttamalla osingot kokonaan verosta.

Kuviossa 10 on tarkasteltu pörssiyritysten henkilöosakkaalle jakaman voiton korkeinta marginaaliveroastetta eräissä maissa. Veroasteissa on otettu huomioon kunkin maan osinkoverojärjestelmän ominaispiirteet. Vain Irlanti verottaa osinkoja täysin kahdenkertaisesti samalla veroasteikolla kuin muitakin tuloja. Muissa kahdenkertaisen verotuksen maissa osinkovero on huomattavasti matalampi kuin muiden tulojen vero. Se on usein myös lopullinen lähdevero tai osakas voi valita sen sijasta progressiivisen verotuksen muiden tulojensa yhteydessä. Osinkoverotus voi olla myös progressiivista mutta kevyempää kuin muiden tulojen progressiivinen verotus, kuten Tanskassa ja Espanjassa. Eriytetyn tuloverotuksen maissa osinkoon kohdistuu erillinen pääomatuloveroprosentti. Tällöinkin osa osingosta on voitu vapauttaa verosta. Myös progressiivisen verotuksen piirissä olevat osingot on usein osittain vapautettu verosta. Vain Iso-Britannia soveltaa enää yhtiöveron hyvitysjärjestelmää, mutta hyvitys on varsin pieni. Alankomaiden ns. box-

järjestelmässä verotetaan ainoastaan omaisuuden laskennallista tuottoa. Slovakia taas on vapauttanut osingot verosta.

Jaetun voiton korkein marginaaliveroaste on alentunut kaikissa tarkastelluissa maissa vuodesta 2000 vuoteen 2010 mennessä. Poikkeuksen tästä tekevät Norja, Suomi ja Iso-Britannia, joissa voitonjaon verotus on kiristynyt. Lähes kaikissa maissa yhteisöverokannan alentaminen on pienentänyt voitonjaon kokonaisverorasitusta. Toisaalta osinkojen verotus on vienyt veroastetta päinvastaiseen suuntaan. Erityisesti luopuminen yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä on johtanut joko täydelliseen tai osittaiseen kahdenkertaiseen voitonjaon verotukseen. Osinkojen verotuksessa on myös siirrytty soveltamaan alempia verokantoja kuin muiden tulojen verotuksessa. Usein ne ovat lopullisia lähdeveroja.

Kuvio 10. Jaetun voiton (pörssiyritys) korkein marginaaliveroaste jaettuna yrityksen ja henkilöosakkaan veroihin eräissä OECD-maissa vuosina 2000, 2005 ja 2010¹



¹ Kuviossa on käytetty Ranskasta OECD:n tietokannan mukaisesti valinnaisen lopullisen lähdeveron sijaan tulojen verottamista muiden tulojen yhteydessä ja tulojen osittaista verovapautta (Vrt. taulukko 4).

Vuonna 2010 jaetun voiton verokanta oli korkein Tanskassa ja matalin Slovakiassa. Suomessa voitonjaon verotus oli seitsemänneksi keveintä tarkastelluista 20 maasta. Suomen veroaste alittaa maiden keskimääräisen veroasteen (42,6 %) parilla prosenttiyksiköllä. Vuonna 2005 Suomen osinkoverotus oli kuudenneksi keveintä ja noin viisi prosenttiyksikköä keskimääräistä veroastetta (43,0 %) matalampi. Suomi sijoittui vuonna 2000 toiseksi keveimmän verotuksen maaksi Norjan jälkeen ja voitonjaon veroaste alitti maiden keskiarvon (49,3 %) yli 20 prosenttiyksiköllä. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä luopuminen selittää pitkälti Suomen aseman muuttumista.

Taulukosta 8 nähdään, että yritysten osuus jaetun voiton marginaaliveroasteesta on alentunut lähes kaikissa maissa. Luvut vastaavat suoraan yritysten veroprosentteja. Osakkaan osuus taas vastaa osakkaan verojen suhdetta jaettuun voittoon. Voitonjaon verotuksen painopiste on siirtynyt useimmissa maissa osingonsaajan verotukseen.

Taulukko 8. Jaetun voiton (pörssi-yhtiö) korkein marginaaliveroaste eriteltynä yrityksen ja osakkaan veroasteeseen eräissä OECD-maissa vuosina 2000, 2005 ja 2010

	Yrityksen osuus				Osakkaan osuus			
	2000	2005	2010	Muutos %-yks. 2010/2000	2000	2005	2010	Muutos %-yks. 2010/2000
Itävalta	34	25	25	-9	17	19	19	2
Belgia	40	34	34	-6	9	10	10	1
Tšekki	31	26	19	-12	10	11	12	2
Tanska	32	28	25	-7	27	31	32	5
SUOMI	29	26	26	-3	0	12	15	15
Ranska	38	35	34	-3	25	21	21	-4
Saksa	43	39	30	-13	18	14	18	1
Kreikka	35	32	24	-11	0	0	8	8
Unkari	18	16	19	1	38	29	20	-17
Irlanti	24	12,5	12,5	-11,5	33	37	36	2
Italia	37	33	28	-10	8	8	9	1
Luxemburg	38	30	29	-9	15	14	14	-1
Alankomaat	35	32	26	-9	39	17	19	-20
Norja	28	28	28	0	0	0	20	20
Puola	30	19	19	-11	14	15	15	1
Portugali	35	28	27	-9	16	15	15	-2
Slovakia	29	19	19	-10	11	0	0	-11
Espanja	35	35	30	-5	18	15	13	-5
Ruotsi	28	28	26	-2	22	22	22	1
Iso-Britannia	30	30	28	-2	18	18	26	8

Lähde: OECD Tax data base

Yhtiöveron hyvityksestä luopuminen näkyy osakkaan verotuksen kiristymisenä mm. Suomessa⁵ ja Norjassa. Toisaalta monissa maissa myös osakkaan verotus on keventynyt. Alankomaissa osingonsaajan verotuksen keventymistä selittää vuoden 2001 verouudistus, jossa siirryttiin varallisuuden laskennallisen tuoton verottamiseen, ns. box-malliin, ja Slovakiassa taas siirtyminen osinkojen verovapauteen.

Valtaosa jaetun voiton veroasteen alenemisesta johtui yritysverotuksesta eli verokantojen laskusta. Tanskassa, Suomessa, Norjassa ja Isossa-Britanniassa osakkaan verotuksen kiristymisellä oli merkittävä vaikutus voitonjaon veroasteen nousuun.

4.3 Pääomatulojen verotus

Pääomatuloja voidaan verottaa perinteisen yhtenäisen tuloverojärjestelmän tai eriytetyn tuloverojärjestelmän perusteella. Yhtenäisessä tuloverotuksessa kaikkia tuloja verotetaan yhtenäisellä verokannalla tai veroasteikolla.

Eriytetyssä verotuksessa eri tulolajien, kuten esimerkiksi ansiotulojen ja pääomatulojen verotus erotetaan toisistaan ja näihin sovelletaan eri verokantoja tai veroasteikkoja. Pohjoismaisessa eriytettyssä tuloverojärjestelmässä tulojen eriyttäminen on viety pisimmälle. Tästä yhtenä esimerkkinä on ei-yhteisömuotoisten yritysten tulon jakaminen ansio- ja pääomatuloon.

Taulukosta 9 havaitaan, että useat maat verottavat korko- ja osinkotuloja suhteellisen matalalla, lopullisella lähdeverolla. Niiden verotus on myös keveämpää kuin ansiotulojen verotus. Ranskassa osingoista peritään lopullisen 18 prosentin lähdeveron lisäksi 12,1 prosentin sosiaalimaksu. Monissa maissa on myös mahdollista valita lopullisen lähdeveron sijaan osinkojen verottaminen muiden tulojen yhteydessä progressiivisesti (Belgia, Saksa). Tällöin usein vain osa osingoista on veronalaista tuloa (Ranska 60 %, Portugali 50 %⁶). Suomessa 70 prosenttia osingosta on veronalaisia ja Norjassa osingot ja osakkeiden myyntivoitot ovat verovapaita pääoman laskennalliseen riskivapaaseen tuottoon saakka. Alankomaissa ei ole varsinaista pääomaverotusta, vaan varallisuuden laskennallista neljän prosentin tuottoa verotetaan 30 prosentin verokannalla, jolloin efektiivinen verokanta on 1,2 prosenttia. Jos osakas kuitenkin omistaa yrityksestä 5 prosenttia, osinkojen ja osakkeiden myyntivoittoa verotetaan 25 prosentin verokannalla. Myös Italiassa merkittävä omistusosuus vaikuttaa osingon verotukseen. Yli kaksi prosenttia äänivallasta tai viiden prosentin omistusosuus listatuissa yrityksissä tai muissa yrityksissä osuudet vastaavasti 20 prosenttia ja 25 prosenttia merkitsevät

⁵ Suomessa vuoden 2005 verouudistuksessa osakkaan veronalainen osinko säädettiin 57 prosentiksi koko osingosta, ja se nostettiin seuraavana vuonna 70 prosenttiin.

⁶ Portugalissa tämä koskee myös korkotuloja, mutta korkotulot lisätään kokonaisuudessaan muihin tuloihin.

osinkojen verottamista progressiivisesti muiden tulojen yhteydessä. Kuitenkin 49,72 prosenttia osingosta on verovapaata tuloa.

Taulukko 9. Pääomatulojen veroprosentit vuonna 2011

	Verojärjestelmä ¹	Lähdevero/muu ²	Korot	Osingot	Osakkeiden luovutusvoitot	
					Lyhyt pitoaika	Pitkä pitoaika
Itävalta	E	L	25 ³	25 ³	1 v/ 0-50	> 5 v /0-25
Belgia	E/Y	LV	15 ³	15 ³	33,99	0
Tanska	Y	-	44,57–51,5	28–42	28–42	28–42
SUOMI	PE	L	28 ³	28	28	28
Ranska	E/Y	LV	30,1 ³	30,1 ³	> 2 v 12,1–30,1	> 5 v /12,1–30,1
Saksa	E/Y	LV	26,38 ³	26,38 ³	26,38	26,38
Kreikka	Y	L	10 ³	0–45	> 1 v 0–45	0
Irlanti	Y	L	25 ³	20–41	25	25
Italia	E	L	27 ³	12,5 ³	12,5 ³	12,5 ³
Alankomaat	E	-	30	30	30	30
Norja	PE	-	28	28	28	28
Portugali	E/Y	LV	21,5 ³	21,5 ³	20 ³	20 ³
Espanja	E	-	19–21	19–21	19–21	19–21
Ruotsi	PE	-	30	30	30	30
Iso-Britannia	Y	-	10–50	10–42,5	18	18

¹ E tarkoittaa eriytettyä, PE pohjoismaista eriytettyä ja Y yhtenäistä tuloverotusta. Maat on luokiteltu eriytetyn tuloverojärjestelmän maiksi, jos useampaan kuin yhteen tulolajiin sovelletaan erillistä, alemmaa verokantaa.

² L tarkoittaa lopullinen lähdeveroa ja LV lopullisen lähdeveron valinnaisuutta yhtenäisen tuloverotuksen mukaan.

³ Lähdevero.

Lähde: IBFD

Tanskassa osinkotulojen ja osakkeiden myyntivoittojen verotus on progressiivista, joskin kevyempää kuin ansiotulojen verotus. Alle 48 300 Tanskan kruunun (noin 6500 euroa) osinkotuloja ja osakkeiden myyntivoittoja verotetaan 28 prosentilla ja sen ylittäviä osinkotuloja 42 prosentilla. Korkotuloja verotetaan Tanskassa muiden tulojen yhteydessä ja niistä maksetaan sairausvakuutusmaksu ja kunnallisvero. Espanjassa osinko- ja korkotuloja verotetaan 6 000 euroon asti 19 prosentilla ja sen ylittävältä osalta 21 prosentilla, ja niiden verotus on muuta verotusta keveämpää.

Irlannissa osinkotuloja verotetaan normaalin tuloveroasteikon mukaisesti progressiivisesti 20 prosentilla 32 800 euroon asti ja 41 prosentilla sen ylittävältä osalta (yksin asuva). Lisäksi osingoista peritään neljä prosenttia sairausvakuu-

tusmaksua ja tulomaksua (income levy).⁷ Tulomaksu peritään bruttotulosta ennen vähennyksiä.

Isossa-Britanniassa osinkotulot verotetaan 10 prosentilla 37 400 puntaan asti (noin 43 500 euroa), sen ylittävältä osin 32,5 prosentilla 150 000 puntaan asti (noin 175 000 euroa) ja tämän ylittävältä osalta 42,5 prosentilla. Korkotuloilla ja muilla säästötuotoilla veroprosentit ovat 10 (2 440 £ eli 2 800 €), 20 (37 400 £), 40 (150 000 £) ja 50 yli 50 000 £:n ko. tuloilla. Muita tuloja verotetaan vastaavalla veroasteikolla kuin korkotuloja paitsi että kaksi alinta veroluokkaa on yhdistetty. Iso-Britannia hyvittää osingonsaajalle 1/9 osingon määrästä. Kreikassa osinkoja verotetaan progressiivisesti ja yrityksen voitonjaosta maksama 40 prosentin vero hyvitetään osingonsaajan verotuksessa⁸.

Osakkeiden pitoaika ja osakkaan omistusosuuteen yrityksestä vaikuttavat osakkeiden luovutusvoittojen verottamiseen. Pitkään omistettujen osakkeiden luovutusvoitot voivat olla kokonaan verovapaita Itävallassa, Belgiassa ja Kreikassa. Muissa maissa luovutusvoittoihin kohdistuu aina vero. Itävallassa alle vuoden omistettujen osakkeiden luovutusvoittoja verotetaan normaalin tuloveroasteikon mukaan. Jos osakkaalla on huomattava omistusosuus yrityksestä, ennen viiden vuoden omistusajan täyttymistä myytyjen osakkeiden luovutusvoittoja verotetaan puolella efektiivisestä verokannasta. Ranskassa osakkeiden luovutusvoittoihin kohdistuu aina 12,1 prosentin sosiaalimaksu, vaikka ne olisivat tuloverosta vapaita. Tietyn euromäärän (noin 26 000 €) ylittyessä vero on 18 prosenttia lisätynä sosiaalimaksulla. Osakkeiden luovutusvoittoihin liittyy Ranskassa myös huojennus, joka vapauttaa viisi vuotta omistetut osakkeet asteittain verosta siten, että kahdeksantena omistusvuotena osakkeet ovat tuloverosta vapaita. Portugalissa luovutusvoiton vero on valinnainen lopullinen vero, mutta voitto voidaan verottaa vaihtoehtoisesti muiden tulojen yhteydessä progressiivisesti. Italiassa omistajan merkittävä omistusosuus nostaa osingon tai luovutusvoiton veronalaisen osuuden 49,72 prosenttiin. Kreikassa pörssissä listattujen, ennen vuotta 2011 hankittujen osakkeiden myyntivoitot ovat verovapaita. Vuoden 2011 alun jälkeen hankittujen pörssiosinkojen luovutusvoitot tulevat progressiivisen verotuksen piiriin, jos ne myydään alle vuoden sisällä hankinnasta.

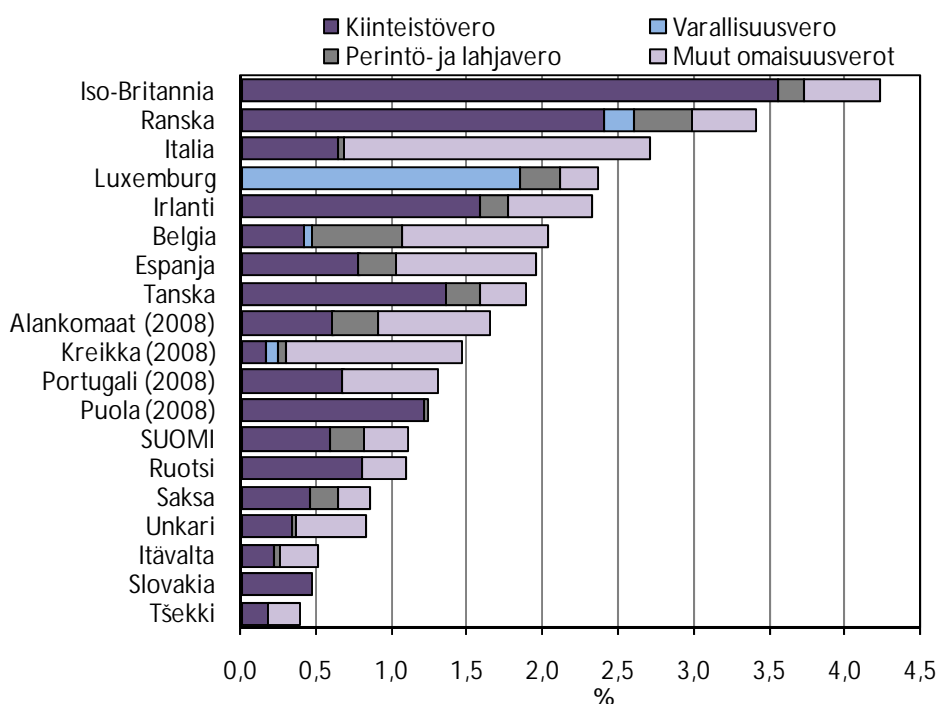
⁷ Tulomaksu oli 2 % 75 036 euroon asti, 4 % sen ylittävältä osalta 174 980 euroon asti ja 6 % se ylittävältä osalta. Vuoden 2011 budjetin mukaan sosiaalivakuutusmaksu ja tulomaksu poistettaisiin ja korvattaisiin yleisellä sosiaalimaksulla (Universal Social Charge), prosentit olisivat 2 (10 036 € asti) 4 (16 016 € asti) ja 7 ylittävältä osalta.

⁸ 26.1.2011 annetun lakiesityksen mukaan yhteisöveroprosentti laskettaisiin 20:een (alkaen 1.1.2011) ja voitonjakoon kohdistuisi ylimääräinen 25 prosentin lähdevero, joka hyvitetäisiin osakkaan verotuksessa. Vuodelta 2010 jaettuihin osinkoihin sovellettaisiin ylimääräistä 21 prosentin lähdeveroa, ja 40 prosentin osinkovero poistettaisiin (IBFD).

5 Omaisuuteen kohdistuva verotus

Omaisuuteen kohdistuvat verot suhteessa bruttokansantuotteeseen vaihtelevat voimakkaasti EU19-maiden välillä (Kuvio 11). Isossa-Britanniassa ne olivat yli neljä prosenttia bruttokansantuotteesta. Tätä selittää pitkälti kiinteistöverojen korkeus ja muut, lähinnä leimaveroista koostuvat omaisuusverot.

Kuvio 11. Omaisuuteen kohdistuvat verot EU19-maissa vuonna 2009, prosenttia bruttokansantuotteesta



Lähde: OECD (2010) Revenue Statistics 1965–2009

Suomi sijoittuu selvästi EU19-maiden keskiarvoa alemmaksi. Suomessa varallisuusverotus poistettiin vuonna 2006. Varallisuusveroa peritään henkilöiltä Ranskassa ja yrityksiltä Luxemburgissa⁹. Perintö- ja lahjaveroa peritään useimmissa maissa, vaikkakin sen merkitys on joissakin maissa hyvin pieni. Ruotsissa, Itävallassa, Portugalissa ja Slovakiassa perintö- ja lahjavero on poistettu. Muihin omaisuusveroihin sisältyvät varainsiirtoverot tai leimaverot ovat merkittäviä veroja monelle maalle. Erityisesti Kreikassa tämä on merkittävä erä samoin kuin Italiassa, missä myös erilaiset rekisteröintimaksut kerryttävät verotuloja.

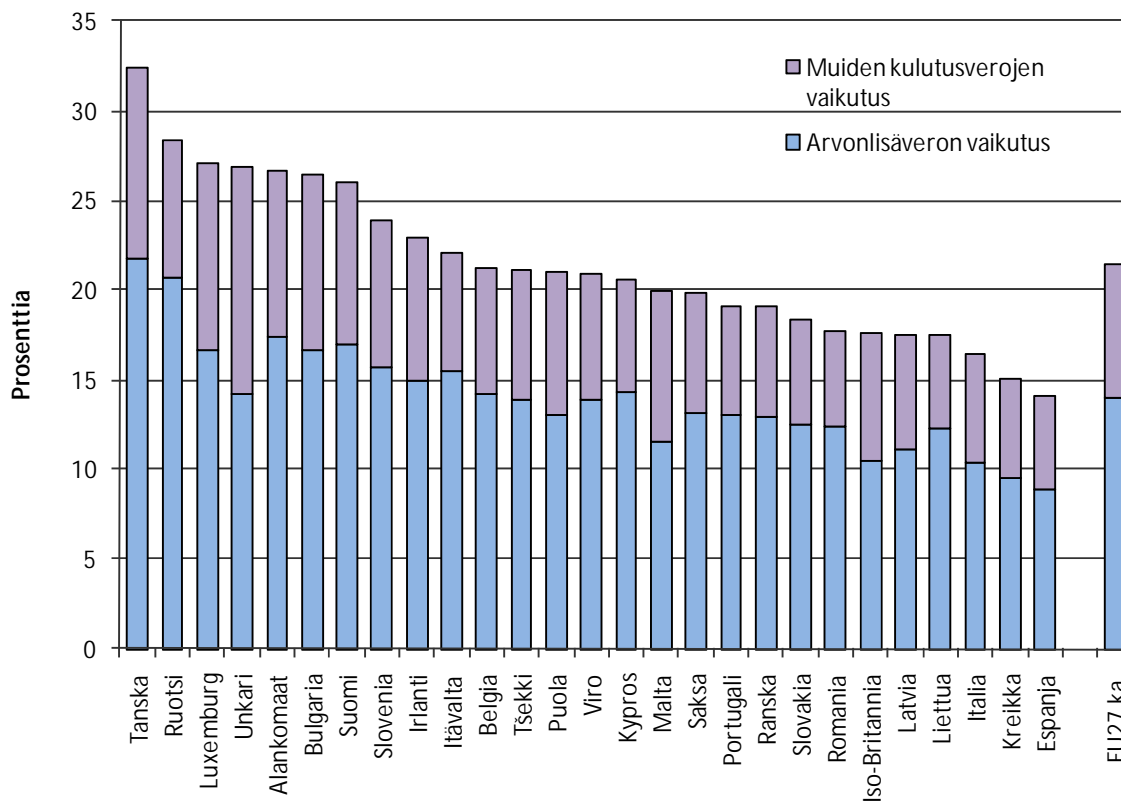
⁹ Belgiassa, Kreikassa ja Espanjassa varallisuusvero on poistettu. OECD:n tilastossa näiden maiden kohdalla esiintyy kuitenkin lukuja luokassa ”varallisuuden perusteella maksetut verot” (4200 Recurrent taxes on net wealth). Esimerkiksi Belgiassa yrityksiltä peritään veroa kiinteän omaisuuden laskennallisesta tuotosta.

6 Välillinen verotus

Useimmille maille välilliset verot eli kulutusverot ovat tärkeimpiä verotulon lähteitä. Vuonna 2008 niiden osuus OECD-maiden verotuotoista oli keskimäärin 30 prosenttia. Välilliseen verotukseen luetaan yleiset kulutusverot ja erityiset kulutusverot. Yleisillä kulutusveroilla tarkoitetaan arvonlisäveroa ja erityisillä kulutusveroilla valmisteveroja. Arvonlisäverot ovat kulutusverojen suurin erä, noin 20 prosenttia verotuotoista.

Kuviossa 12 on esitetty koko kulutusverotuksen implisiittiset veroasteet vuodelta 2008. Veroaste on laskettu jakamalla välilliset verot (arvonlisäverot ja muut tuoteverot) kotitalouksien kokonaiskulutuksella (ks. tarkemmin Liite 2).

Kuvio 12. Kulutuksen implisiittiset veroasteet EU27-maissa vuonna 2008, prosenttia¹



¹Arvonlisäverotuksen osuus on laskettu EU-maiden arvonlisäverotuottojen ja kulutusverotuottojen suhteesta.

Suomessa veroaste (26 %) oli EU27-maiden seitsemänneksi korkein ja 4,5 prosenttiyksikköä maiden keskiarvoa (21,5 %) korkeampi. Tanskassa veroaste oli korkein (32,4 %) ja Espanjassa (15,1 %) ja Kreikassa (14,1 %) matalin.

Kulutuksen implisiittisessä veroasteessa arvonlisäverotuksen osuus on selvästi suurin noin 50–70:n prosenttiosuudella. Muu osuus veroasteesta koostuu energiaverotuksesta, alkoholi- ja tupakkaverotuksesta ja muusta erityisestä kulutusverotuksesta. Suomessa arvonlisäverotuksen osuus oli 65 prosenttia, mikä vastaa maiden keskiarvoa.

6.1 Arvonlisäverotus

Arvonlisäverotus on EU-maissa yhdenmukaistettu (Neuvoston direktiivi 2006/112/EY). Alv-kannoissa on kuitenkin joustovaraa, jotta kunkin maan erityistilanne voidaan ottaa huomioon. Minimiverokannaksi direktiivissä on määritetty 15 prosenttia. Tämän lisäksi jäsenmaat voivat soveltaa joko yhtä tai kahta alempaa verokantaa, joka minimissään saa olla viisi prosenttia. Liittymissopimuksen perusteella myös tätä alempi verokanta tai nollaverokanta on sallittu.

Taulukko 10. Arvonlisäverokannat eräissä EU-maissa 4.1.2011

	Vakioverokanta	Alennettu verokanta	Erytisalennettu verokanta ¹	Parking rate ²	Nollaverokanta ³
Minimivero	15	5		12	
Belgia	21	6 ja 12	-	12	x
Tšekki	20	10	-	-	x
Tanska	25	-	-	-	x
Saksa	19	7	-	-	
Kreikka	23	6,5 ja 13	-	-	
Espanja	18	8	4	-	x
Ranska	19,6	5,5	2,1	-	
Irlanti	21	13,5	4,8	13,5	x
Italia	20	10	4	-	x
Luxemburg	15	6 ja 12	3	12	
Alankomaat	19	6	-	-	
Itävalta	20	10	-	12	x
Suomi	23	9 ja 13	-	-	x
Ruotsi	25	6 ja 12	-	-	x
Iso-Britannia	20	5	-	-	x

¹Sallittu liittymissopimuksen nojalla

²Parking rate on väliaikainen verokanta hyödykkeille, jotka ovat siirtymässä uuteen verokantaan.

³Yrityksen myynti verotonta, mutta ostoihin sisältynyt vero palautetaan.

Lähde: European Commission 2011

Arvonlisäverodirektiivin mukaan tietyt toiminnot on vapautettava verosta. Esimerkiksi rahoitussektori on vapautettu verosta veropohjan määrittämistä vaikeuksista. Lisäksi terveyden- ja sairaanhoidon, sosiaalihuollon sekä koulutuksen verovapaudella on haluttu alentaa näiden toimintojen kustannuksia. Usein kyseessä on pääosin julkisin varoin rahoitetusta toiminnasta. Lisäksi direktiivi sallii joidenkin toimintojen vapauttamisen verosta maiden oman harkinnan mukaan.

Luxemburgissa vakioverokanta on maiden matalin (15 %) ja Tanskassa ja Ruotsissa korkein (25 %). Noin puolella tarkastelluista maista vakioverokanta ylittää 20 prosenttia. Pohjoismaissa vakioverokannat ovat muiden maiden verokantoja selvästi korkeammat. Suomessa se on 23 prosenttia.

Tanskassa ei muista maista poiketen ole alennettuja verokantoja. Kaikissa muissa tarkastelluissa maissa niitä sovelletaan. Esimerkiksi elintarvikkeiden verokannat ovat Belgiassa (6 %), Tšekissä (10 %), Saksassa (7 %), Kreikassa (13 %), Espanjassa (4 %, erityisalennettu), Ranskassa (5,5 %), Irlannissa (nollaverokanta), Italiassa (4 % erityisalennettu), Luxemburgissa (3 % erityisalennettu), Alankomaissa (6 %), Itävallassa (10 %), Suomessa (13 %), Ruotsissa (12 %) ja Isossa-Britanniassa (nollaverokanta)¹⁰.

Taulukko 11. Suomen eri tuoteryhmiin tai palveluihin soveltamat alennetut tai nollaverokannat vuonna 2011

Tuoteryhmä tai palvelu	Alv-prosentti
Tilatut sanoma- ja aikakauslehdet ja yhdistysten jäsenlehdet	0
Lääkkeet	9
Elintarvikkeet ja rehut	13
Henkilökuljetukset	9
TV-lupamaksut	9
Viihde- ja kulttuuripalvelut	9
Liikuntapalvelut	9
Kirjat	9
Majoituspalvelut	9
Ravintola- ja ateriapalvelut	13
Eräät työvaltaiset palvelut (parturi- ja kampaamopalvelut sekä eräät korjauspalvelut, kokeilu 2007–2010, määräaikainen vuonna 2011)	9
Taide-esineet	9
Tekijänoikeusjärjestöjen saamat tekijänoikeudet	9

Arvonlisäverokannat ovat lähes kaikissa maissa nousseet 1990-luvun lopun jälkeen. Viime vuosien kansainvälisen finanssikriisin seurauksena monien maiden julkinen velka on kasvanut ja tämä on pakottanut kiristämään verotusta. Kreikka

¹⁰ Muita tuotteita tai palveluita, joihin direktiivin tai liittymissopimuksen mukaan saadaan soveltaa alennettuja verokantoja, ovat esimerkiksi lääkkeet, henkilökuljetukset, kirjat, sanomalehdet ja aikakauskirjat, maksulliset TV-kanavat, majoituspalvelut, ravintolapalvelut, kampaamopalvelut, polkupyörät, kengät ja vaatteet, yksityisasuntojen kunnostaminen, ikkunanpesu yksityistalouksissa, jätteenkuljetus ja katujen puhdistaminen (2006/112/EY, LIITE III).

nosti arvonlisäverokantaansa neljä, Tšekki, Portugali ja Suomi yhden prosenttiyksikön. Iso-Britannia poisti 1.12.2008 voimaan tulleen 15 prosentin elvytysverokannan ja nosti vuonna 2010 alv-kannan aiemmalle, 17,5 prosentin tasolle. Vuonna 2011 se nosti arvonlisäverokantansa 20 prosenttiin. Myös alennettuja verokantoja on korotettu mm. Tšekissä, Kreikassa, Espanjassa, Unkarissa, Slovakiassa, Portugalissa, Bulgariassa, Kyproksessa, Latviassa, Puolassa ja Suomessa.

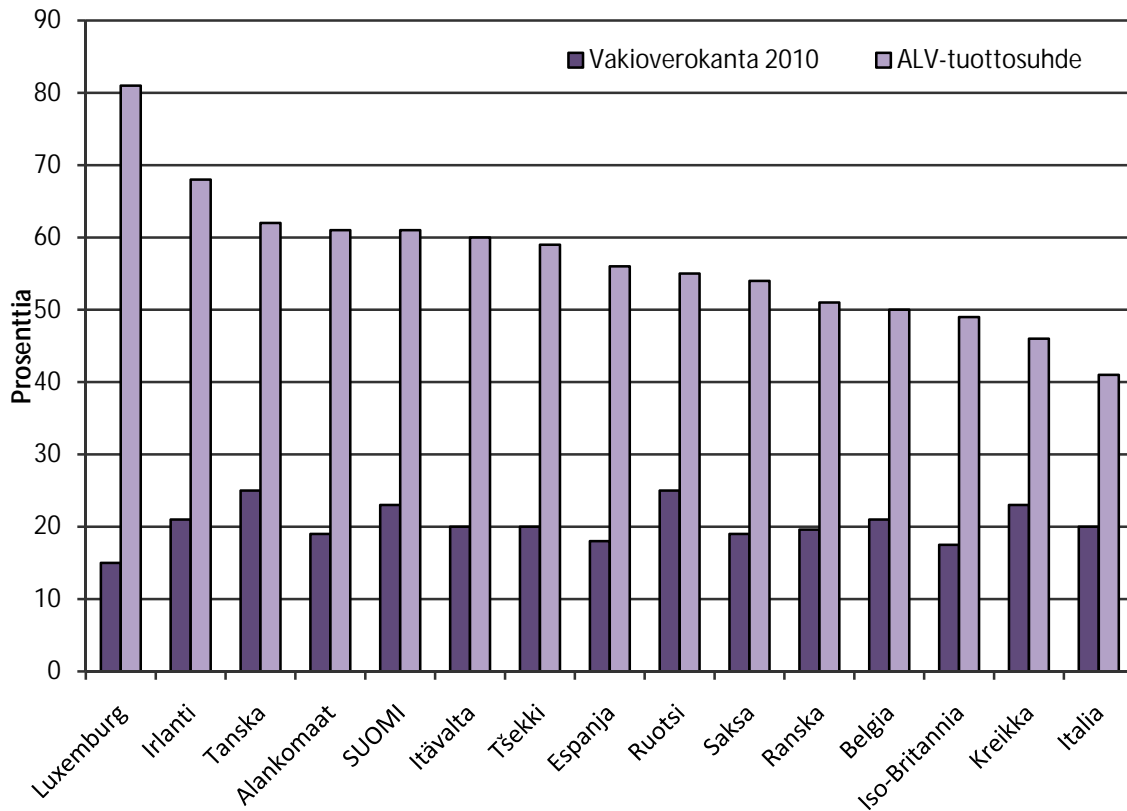
Taulukko 12. Vakioarvonlisäverokantojen muutokset EU-maissa 2000-luvulla

Maa	Vanha verokanta	Uusi verokanta	Muutospäivä
Tšekki	19	20	1.1.2010
Saksa	16	19	1.1.2007
Viro	18	20	1.7.2009
Kreikka	21	23	1.7.2010
Espanja	16	18	1.7.2010
Ranska	20,6	19,6	1.4.2000
Irlanti	21,5	21	1.1.2010
Kypros	13	15	1.1.2003
Latvia	18	21	1.1.2009
Liettua	19	21	1.9.2009
Unkari	20	25	1.7.2009
Malta	15	18	1.1.2004
Alankomaat	17,5	19	1.1.2001
Portugali	20	21	1.7.2010
Romania	19	24	1.7.2010
Slovenia	19	20	1.1.2002
Slovakia	20	19	1.1.2004
Suomi	22	23	1.7.2010
Iso-Britannia	17,5	20	4.1.2011

Lähde: European Commission 2011

Arvonlisäveropohjan laajuus vaihtelee maittain. Lähes kaikissa jäsenmaissa osa pienimmistä yrityksistä on hallinnollisista syistä vapautettu verosta. Yritys joutuu yleensä maksamaan arvonlisäveroa koko liikevaihdostaan heti, kun tietty liikevaihtoraja ylitetään. EU-maissa verollisen liikevaihdon alaraja vaihtelee nolasta yli 76 000 euroon. Nekin maat, jotka eivät sovelle varsinaista liikevaihtorajaa, huojentavat muulla tavoin pienten yritysten arvonlisäverotusta. Suomessa ja Alankomaissa on käytössä asteittainen alv-huojennus, joka lieventää kannustinta jättäytyä rajan alapuolelle.

Kuvio 13. Arvonlisäverokannat eräissä EU-maissa 1.7.2010 sekä teoreettinen alv-tuottosuhte vuonna 2005, prosenttia



Teoreettinen Alv-tuottosuhte on laskettu seuraavasti: arvonlisäverotuotot / (arvonlisäverotuotot + kotimainen kulutus - arvonlisäverotuotot)

Lähde: OECD Consumption Tax Trends 2008

Kuviossa 13 on esitetty arvonlisäverotuksen vakioverokanta sekä vuoden 2005 toteutuneiden arvonlisäverotuottojen ja potentiaalisten arvonlisäverotuottojen suhde (teoreettinen alv-tuottosuhte). Potentiaalisissa arvonlisäverotuotoissa veropohjana on käytetty kotimaista kulutusta. Suhdeluku kertoo, kuinka paljon nykyjärjestelmässä kerätään verotuloja verrattuna verotuloihin, jos vakioverokantaa sovellettaisiin kaikkeen kulutukseen. Mitä lähempänä luku on 100 prosenttia, sitä lähempänä verojärjestelmä on ”puhdasta” arvonlisäverojärjestelmää (OECD 2008).

Alv-tuottosuhte ei välttämättä kuvaa maiden arvonlisäverojärjestelmien kattavuutta. Hyvin matala suhdeluku voi johtua verosta vapauttamisesta (osin EU-direktiivin pakottamana), alennetuista verokannoista, arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitymisen alarajasta, heikosta säännösten noudattamisesta, huonosta hallinnosta tai näiden yhdistelmästä.

Luxemburgin alv-tuottosuhte on hyvin korkea, yli 80 prosenttia. Luxemburgissa dieselpolttoaine on halpaa, ja polttoainetta myydään paljon ulkomaiseen kulutukseen, erityisesti kansainväliseen tavarankuljetukseen. Näin kerätään myös merkittävästi alv-tuottoja kulutuksesta, joka ei ole laskentakaavan veropohjassa mukana. Myös Luxemburgin laajan rahoitussektorin verovapaus vaikuttanee tähän yritysten ostoihin sisältyvän vähennyskelvottoman arvonlisäveron kautta. Suomessa alv-tuottosuhte on noin 60 prosenttia. Tämä voidaan tulkita niin, että noin 40 prosenttia potentiaalisista verotuotoista on vapautettu verosta tai jätetty keräämättä. On huomattava, että EU:n direktiivin perusteella verosta vapautettaviksi määrätyt toimialat sisältyvät tähän 40 prosenttiin. Myös muut tekijät kuin verosta vapauttamiset, alemmat verokannat tai muut tekijät, kuten Luxemburgin kohdalla havaittiin, voivat vaikuttaa luvun suuruuteen.

6.2 Valmisteverotus

Valmisteverojen osuus verotuotoista oli vielä 1980-luvulla EU-maissa korkea, mutta on sen jälkeen pienentynyt. EU-jäsenyyden myötä mm. tulleva on poistettu ja erilaisten valmisteverojen lukumääriä on vähennetty. Lisäksi matkustajatuomisten vapauttaminen on laskenut alkoholin valmisteveroja eräissä maissa.

Taulukossa 13 on esitetty valmisteverojen osuus verotuloista 1985 vuodesta lähtien. Keskimäärin EU15-maissa valmisteverojen osuus verotuotoista on pienentynyt 2,2 prosenttiyksikköä vuoteen 2008 mennessä. Uudet jäsenmaat ovat nostaneet EU19-maiden keskiarvoa.

Vielä 1980- ja 1990-luvulla valmisteverojen osuus verotuotoista oli Irlannissa, Portugalissa ja Kreikassa noin 15–20 prosenttia. Näissä maissa valmisteverojen osuus on myös pudonnut eniten, noin 7–9 prosenttiyksikköä.

Taulukko 13. Valmisteverojen osuus verotuotoista EU19-maissa vuosina 1985, 1990, 1995, 2000, 2005 ja 2008, prosenttia¹

	1985	1990	1995	2000	2008
Itävalta	7,0	6,1	6,0	6,0	5,6
Belgia	4,7	4,9	5,2	5,0	4,6
Tšekki	9,8	9,2	10,2
Tanska	11,8	9,9	10,5	10,4	8,9
Suomi	12,0	9,8	9,9	9,0	7,7
Ranska	6,2	6,2	6,9	6,3	5,2
Saksa	6,8	6,9	7,1	7,5	6,9
Kreikka	14,5	12,0	14,4	9,0	7,1
Unkari	10,0	10,4	9,4
Irlanti	19,0	17,1	15,1	13,4	10,5
Italia	5,8	7,7	7,9	6,3	4,6
Luxemburg	10,3	9,7	11,7	12,0	10,3
Alankomaat	5,4	5,7	7,4	8,3	8,0
Puola	10,0	11,1	12,9
Portugali	16,1	13,8	14,2	10,8	9,3
Slovakia	9,1	9,2
Espanja	5,4	5,8	7,7	7,5	6,2
Ruotsi	9,4	7,3	7,2	6,0	5,8
Iso-Britannia	11,2	9,8	11,3	10,5	8,1
EU19	9,7	8,8	9,6	8,8	7,9

¹Sisältää OECD:n tilaston luokan 5121 mukaiset verot.

Lähde: OECD (2010) Revenue Statistics 1965–2009

Vain muutamassa maassa valmisteverojen osuus on kasvanut vuodesta 1985, Alankomaissa (2,5 %-yks.), Espanjassa (0,8 %-yks.) ja Saksassa (0,2 %-yks.). Vuonna 2008 valmisteverojen osuus veroista ylitti 10 prosenttia Tšekissä, Irlannissa, Luxemburgissa ja Puolassa. Suomessa valmisteverojen osuus aleni 4,3 prosenttiyksikköä. Verrattuna muihin EU-maihin Suomen valmisteverojen osuus, 7,7 prosenttia, oli 0,2 prosenttiyksikköä maiden keskiarvoa matalampi.

Taulukko 14. Eräät valmisteverot prosenttia verotuotoista Suomessa vuosina 1975, 1980,1985, 1990, 1995,2000, 2005 ja 2009

	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2009
Alkoholijuomavero	3,13	2,97	2,37	2,08	2,73	1,99	1,40	1,66
Elintarvikkeiden valmistevero	0,50	1,83	0,09	0,09	–	–	–	–
Juomapakkausten valmistevero	–	–	–	–	–	–	0,03	0,02
Fosforilannoitevero	–	–	–	0,05	–	–	–	–
Lannoitevero		0,18	0,14	0,05	–	–	–	–
Makeisvero	0,12	0,19	0,08	0,07	0,06	–	–	–
Olutvero	0,85	0,92	0,95	1,07	–	–	–	–
Polttoaine- ja sähkövero	3,11	4,78	4,03	2,52	4,58	4,14	4,16	4,13
Rasva- ja valkuaisvero	–	–	–	0,08	–	–	–	–
Ravintorasvavero	0,06	0,15	0,12	0,14	–	–	–	–
Sokerivero		0,15	0,06	0,09	–	–	–	–
Televero	–	–	–	–	0,22	–	–	–
Tupakkavero	1,65	1,73	1,34	1,21	1,21	0,90	0,89	0,94
Virvoitusjuomavero	0,15	0,14	0,06	0,06	0,06	0,05	0,05	0,05
Jätevero	–	–	–	–	0,00	0,05	0,08	0,07
Öljypohjaisten, väkevöityjen rehujen vero	–	0,01	0,01	–	–	–	–	–
Auto- (ja moottoripyörä-) vero	1,94	2,00	2,11	1,78	1,03	1,70	1,85	0,93
Ajoneuvoverot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,40	0,35	0,78	0,89
Moottoriajoneuvoverot	0,23	0,29	0,36	0,36	0,26	0,29	0,00	0,00
Yhteensä	11,74	15,35	11,70	9,65	10,55	9,46	9,23	8,68

Lähde: Tilastokeskus

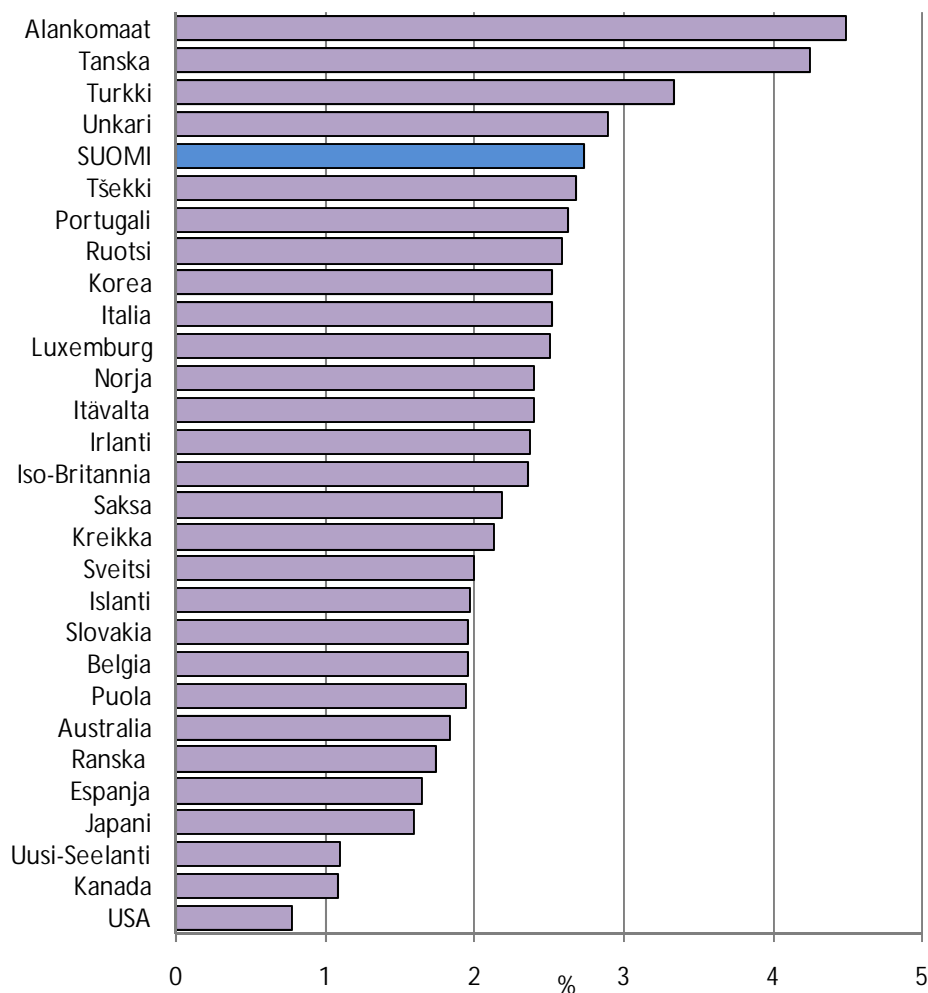
Valmisteverojen lukumäärä on myös Suomessa vähentynyt. Tarkasteltujen valmisteverojen osuus verotuotoista oli korkeimmillaan vuonna 1980, yli 15 prosentissa, mutta osuus on lähes puolittunut vuoteen 2009 mennessä. Aiemmin valmisteverot kohdistettiin nykyistä enemmän elintarvikkeisiin¹¹ (Taulukko 13). Nykyisin merkittävimmät valmisteverot ovat polttoaine- ja sähkövero, alkoholi-juomavero sekä auton hankintaan ja käyttöön liittyvät verot.

Valmisteveroja käytetään nykyään yhä enemmän ohjauskeinona estämään ympäristön saastumista. Tällaisia veroja ovat esimerkiksi autovero, ajoneuvoveron perusvero ja käyttövoimaverot, energiaverot, jätevero ja päästöverot. Ympäristöverojen määrittely on osoittautunut sangen vaikeaksi. Osalla veroista on nimenomaan tavoiteltu ympäristön saastuttamisen estämistä. Toisia veroja kerätään verotulojen kasvattamiseksi, vaikka nämä verot olisivatkin ympäristöveron luon-

¹¹ EU-jäsenyyden myötä poistettiin useita valmisteveroja.

teisia¹². Ympäristöön liittyvien verojen merkitys vaihtelee maittain huomattavasti (Kuvio 14).

Kuvio 14. Ympäristöön liittyvien verojen suhde bruttokansantuotteeseen eräissä OECD-maissa vuonna 2008, prosenttia



Ympäristöveroihin luetaan energiaverot, ajoneuvoperusteiset verot ja muut ympäristöverot.

Lähde: OECD

Alankomaat, Tanska ja Turkki sijoittuvat ympäristöverojen käytössä omalle tasolle. Tanskassa ja Alankomaissa autoverotus on lähes puolet ympäristöveroista ja autoverotus onkin niissä huomattavan kireää muihin maihin verrattuna. Turkissa ympäristöverojen korkeus johtuu laajasta verouudistuksesta, jossa vero-

¹² OECD, International Energy Agency ja EU ovat määritelleet ympäristöveroiksi julkisyhteisöille maksetut pakolliset, yksipuoliset maksut, jotka peritään ympäristön kannalta merkittävästä veropohjasta. Arvonlisävero ei sisälly ympäristöveroihin, vaikka sen veropohja liittyisikin ympäristöön. Määrittely on varsin laaja (OECD 2010b).

tuksen painopistettä siirrettiin kulutuksen suuntaan, lähinnä energiaverotukseen. Euroopan ulkopuolella ympäristöverojen merkitys on yleensä vähäinen.

Suomen ympäristöverot suhteessa bruttokansantuotteeseen ovat tarkasteltujen OECD-maiden viidenneksi korkeimmat. Energiaverojen osuus on noin kaksi kolmannesta kaikista ympäristöveroista ja autovero noin kolmanneksen. Suomen ympäristöverojen suhde bruttokansantuotteeseen on noin puoli prosenttiyksikköä korkeampi kuin tarkasteluissa maissa keskimäärin.

Vuonna 2009 Suomen ympäristöverojen osuus bruttokansantuotteesta oli 3,3 prosenttia ja ne olivat määrältään 5,6 miljardia euroa. Tästä 2,4 miljardia oli peräisin liikennepolttoaineista ja 1,9 miljardia muista ympäristöveroista. Ajoneuvo-perusteiset verot tuottivat 1,3 miljardia euroa, ja niistä saatavat tuotot pienenevät eniten edellisestä vuodesta.

Ympäristöverojen korkeus ei sinänsä kerro maan ”ympäristöystävällisyydestä”, koska monilla tällaisilla veroilla on selkä finanssipoliittinen tavoite. Ympäristö-ongelmiin voidaan puuttua myös joillakin muilla ohjauskeinoilla kuin veroilla. Lisäksi ympäristöverotus saattaa sisältää erilaisia poikkeuksia, jotka heikentävät sen ohjausvaikutuksia (OECD 2010).

7 Yhteenveto

Julkisen sektorin tehtävien laajentuminen 1960- ja 1980-luvuilla johti veroasteiden merkittävään kasvuun EU-maissa. EU15-maiden keskimääräinen veroaste eli verojen suhde bruttokansantuotteeseen nousi vuoden 1975 noin 32 prosentista yli 40 prosenttiin vuoteen 2000 mennessä. Vuonna 2008 keskimääräinen veroaste oli 39,2 prosenttia. 1990-luvulta lähtien veroaste on pysytellyt suhteellisen vakaana. Tanskassa ja Ruotsissa veroasteet ovat olleet jatkuvasti maavertailujen kärjessä. Suomi sijoittui veroastevertailussa vuonna 1990 kolmanneksi korkeimmalle sijalle. Vuosina 2008 ja 2009 Suomen veroaste oli 43,1 prosenttia, mikä on maavertailun viidenneksi korkein.

EU15-maiden merkittävimmät viime vuosikymmenien verorakenteiden muutokset ovat olleet yleisten kulutusverojen (arvonlisäveron) osuuden kasvu ja erityisten kulutusverojen (valmisteverot, tullit tms.) osuuden pieneneminen. Lisäksi verotuksen painopiste on siirtynyt ansiotuloverotuksesta sosiaalivakuutusmaksujen suuntaan, ja ansiotulojen verotus on keventynyt. Erityisesti ansiotuloverotuksen korkeimpia marginaaliveroasteita on alennettu. Myös yhteisöverotuksessa verokantoja on voimakkaasti alennettu, mutta pitkällä aikavälillä yhteisöveron tuotto ei kuitenkaan ole pienentynyt. Pääomatulojen verotuksessa suuntauksena on ollut pääomatulojen verottaminen enenevässä määrin ansiotulojen verokantaa alemmalla prosentilla. Jaetun voiton verotuksen painopiste on myös siirtynyt yritystasolta osakastasolle. Tämä johtuu osittain luopumisesta yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä ja siirtymisestä osinkojen kahdenkertaiseen verotukseen. Suomen verorakenteen muutokset ja verotuksen trendit ovat muuttuneet melko samansuuntaisesti kuin EU15-maissa yleisesti.

Suomessa henkilöiden tuloverot suhteessa bruttokansantuotteeseen olivat EU15-maiden kolmanneksi korkeimmat vuonna 2008. Sosiaalivakuutusmaksujen, kulutusverojen ja yhteisöverojen suhde vastasi likimain EU15-maiden keskiarvoa. Suomen omaisuusverojen pieni osuus on selitettävissä kiinteistöveron pienehköllä tuotolla.

Vuonna 2009 Suomen korkein marginaaliveroaste oli 55 prosenttia, mikä on vertailumaiden neljänneksi korkein. Vain Tanskassa, Belgiassa ja Ruotsissa verotus oli tätä kireämpää. Puolella tarkastelluista maista korkein marginaaliveroaste alitti 50 prosenttia. Myös eri tulotasolla marginaaliveroaste oli Suomessa korkeampi kuin EU15-maissa keskimäärin. Pieni- ja keskituloisilla marginaaliveroaste on noin viisi prosenttiyksikköä maiden keskiarvoa korkeampi ja vasta suurituloisilla marginaaliveroaste vastasi maiden keskiarvoa. Keskipalkkaisen työntekijän konnaistyövoimakustannusten keskimääräinen veroaste oli Suomessa noin prosenttiyksikön korkeampi kuin EU15-maissa, ja Suomi sijoittui tässä vertailussa maiden keskivaiheille.

Yhteisöverokantojen lasku alkoi jo 1980-luvun puolivälissä tehdyissä verouudistuksissa. Yhteisöverojen suhde bruttokansantuotteeseen on kuitenkin kasvanut yhteisöverokannan laskusta huolimatta. Tämä johtuu osittain veropohjan laajentamisesta, osittain yritysten kannattavuuden kasvusta sekä myös yhteisömuotoisen liiketoiminnan osuuden kasvusta. EU15-maiden keskimääräinen yhteisöverokanta on vuodesta 1985 lähes puolittunut vuoteen 2011 mennessä, jolloin se oli 26,67. Suomen 26 prosentin yhteisöverokanta oli vuonna 2011 EU27-maiden kymmenenneksi korkein. Vielä vuonna 1995 se oli EU15-maiden matalin. Muutos johtuu siitä, että uudet EU-jäsenmaat verottavat yhteisöjä melko kevyesti.

Yhteisöverokannan alentuminen on vaikuttanut merkittävästi jaetun voiton kokonaisveroasteeseen. Lähes kaikissa maissa jaetun voiton korkein marginaaliveroaste on alentunut voimakkaasti vuodesta 2000. Poikkeuksia olivat Norja, Suomi ja Iso-Britannia, joissa kaikissa voitonjaon verotus kiristyi. Luopuminen yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä ja siirtyminen osittaiseen kahdenkertaiseen voitonjaon verotukseen nosti voitonjaon marginaaliveroastetta Norjassa 20 ja Suomessa runsaat 10 prosenttiyksikköä. Isossa-Britanniassa taas osinkotulon korkeimman rajaveroasteen nostaminen korotti veroastetta. Vaikka voitonjaon verotuksen korkein marginaaliveroaste on alentunut, osakkaan verotus on useimmissa maissa kiristynyt vuoteen 2010 mennessä.

Arvonlisäveron merkitys verotulojen lähteenä on pitkällä aikavälillä kasvanut. Viime vuosina suuntauksena on myös ollut arvonlisäverokantojen nostaminen. Tähän on vaikuttanut erityisesti maailmantalouden finanssikriisi. Pohjoismaissa arvonlisäverotuksen vakioverokannat ovat korkeammat kuin monissa muissa maissa: Tanskassa ja Ruotsissa 25 prosenttia, Suomessa 23 prosenttia.

Valmisteveroja on pyritty käyttämään aiempaa enemmän ohjaamaan tuotanto- ja kulutuspäätöksiä ympäristön kannalta kestävämpään suuntaan. Valmisteverojen verotuotto on kuitenkin pienentynyt. Ympäristöverojen suhde bruttokansantuotteeseen oli Suomessa vuonna 2008 OECD-maiden viidenneksi korkein. Yleisesti ottaen mielenkiinto erilaisia terveystuloja kohtaan on lisääntynyt. Perinteisesti tupakkatuotteiden ja alkoholin valmisteverotus on ollut kireää. Viime vuosina kiinnostus on suuntautunut myös muihin terveystuloihin.

Lähteet

European Commission (2011): VAT Rates Applied in the Member States of the European Union.

European Union (2010): Taxation trends in the European Union. 2010 edition

Heady Christopher (2010): Directions in Overseas Tax Policy. Melbourne Institute – Australia’s Future Tax and Transfer Policy Conference. Proceedings of a Conference. Melbourne.

IBFD International Bureau of Fiscal Documentation: European Tax Surveys. Online.

OECD (2006): Fundamental Reform of Personal Income Tax. OECD Tax Policy Studies, No 13. Paris.

OECD (2008): Consumption Tax Trends 2008. Paris.

OECD (2010a): Taxing Wages 2008–2009. Paris.

OECD (2010): Taxation, Innovation and the Environment. Paris.

OECD (2010b): Revenue Statistics 1965–2009. Paris.

OECD: OECD Tax data base.

http://www.oecd.org/document/60/0,3343,en_2649_34533_1942460_1_1_1_1,0.html

Sørensen Peter Birch (2010): Swedish Tax Policy: Recent Trends and Future Challenges. Report to the Expert Group on Public Economics. Stockholm.

Verohallinto: Verotilasto 2010.

Liite 1

Eri verojen osuus bruttokansantuotteesta EU19-maissa vuonna 2008, prosenttia

	Luonn. henkilöiden tulovero	Sotu- maksut	Välilliset verot	Omaisuus- verot	Yhteisövero	Muut verot
Tanska	25,2	1,0	15,6	2,0	3,4	0,2
Ruotsi	13,8	11,5	12,8	1,1	3,0	4,0
Belgia	13,5	13,9	10,8	2,2	3,3	0,0
Ranska	7,5	16,1	10,6	3,4	2,9	2,6
Italia	11,6	13,5	10,6	1,9	3,7	2,3
Suomi	13,3	12,1	13,0	1,1	3,5	0,0
Itävalta	9,9	14,3	11,6	0,5	2,5	3,1
Unkari	7,8	13,0	14,9	0,9	2,6	0,9
Tšekki	3,7	16,1	11,5	0,4	4,2	0,0
Alankomaat	7,5	14,5	11,8	1,6	3,2	0,2
Espanja	7,1	12,1	8,3	2,3	2,8	0,1
Luxemburg	7,7	10,1	9,9	2,6	5,1	0,0
Portugali	5,6	11,5	12,9	1,3	3,6	0,1
Saksa	9,6	13,9	10,5	0,9	1,9	0,0
Iso- Britannia	10,7	6,8	10,3	4,2	3,6	0,0
Puola	5,4	11,4	13,0	1,2	2,7	0,5
Kreikka	4,8	12,2	11,4	1,5	2,5	0,0
Irlanti	8,0	5,1	10,7	2,2	2,8	0,2
Slovakia	2,8	12,0	10,5	0,4	3,1	0,0
EU19	9,2	11,6	11,6	1,7	3,3	0,7

Lähde: OECD (2010) Revenue Statistics 1965–2009

Liite 2

Implisiittisten veroasteiden laskenta

Työn implisiittinen veroaste

Verot:

- + henkilöiden ansiotulojen verot ml. omaisuuden arvonnousut (osa syntynyt työtulon perusteella)
- + palkkaverot
- + työntekijän pakolliset sosiaalivakuutusmaksut
- + työnantajan pakolliset sosiaalivakuutusmaksut

Veropohja:

- + työnantajan maksamat palkat ml. luontoisedut
- + työnantajan sosiaalivakuutusmaksut
- + työnantajan maksamat yksilölliset eläkevakuutusmaksut tai maksut vastaavan tyyppisiin järjestelmiin

Pääoman implisiittinen veroaste

Verot:

Pääomatulon ja yritystoiminnan tulon verot

- + henkilöiden pääomatulojen verot ml. omaisuuden arvonnousut (osa syntynyt pääoman ja yksityisyrittäjien kautta)
- + yhteisöjen voitot ml. omaisuuden arvonnousut
- + muut omaisuuden arvonnousuun perustuvat verot
- + lotto- ja uhkapeliverot
- + muut pääomatulon verot
- + yksityisyrittäjien ja ei-palkollisten pakolliset sosiaalivakuutusmaksut (yksityisyrittäjät maksaneet osan)

Omaisuuteen kohdistuvat verot

- + leimaverot
- + varainsiirtoverot
- + vientimaksut
- + maasta, rakennuksista ja muista rakenteista maksetut verot
- + verot kiinteän omaisuuden käytöstä
- + lisenssimaksut
- + muut tuotantoon kohdistuvat verot
- + muut pääomaverot

Veropohja:

- + yhteisöjen nettotoimintaylijäämä (ml. yhteisömäiset yritykset)
- + yhteisöjen korot (netto)
- + yhteisöjen maavuoka (netto)
- + yhteisöjen osingot (netto)
- + julkisyhteisöjen saamat osingot
- + ulkomailta saadut osingot
- + kotitalouksien, yksityisyrittäjien ja voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen saamat osingot
- + yhteisöjen vakuutusmaksutulo (netto)

Yhteisötulon implisiittinen veroasteVerot:

+ yhteisöjen tulojen ja voittojen verot ml. omaisuuden arvonnousujen verot

Veropohja:

+ yhteisöjen nettotoimintaylijäämä (ml. yhteisömäiset yritykset)
 + yhteisöjen korot (netto)
 + yhteisöjen maavuokra (netto)
 + yhteisöjen osingot (netto)
 + julkisyhteisöjen saamat osingot
 + ulkomailta saadut osingot
 + kotitalouksien, yksityisyrittäjien ja voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen saamat osingot
 + yhteisöjen vakuutusmaksutulo (netto)

Henkilöiden pääomatulojen implisiittinen veroasteVerot:

+ henkilöiden pääomatulojen verot ml. omaisuuden arvonnousut (osa maksettu pääomatulosta ja yksityisyrittäjien tulosta)
 + muut omaisuuden arvonnousuun kohdistuvat verot
 + lotto- ja uhkapeliverot
 + muut pääomaan kohdistuvat verot
 + yksityisyrittäjien ja ei-palkollisten pakolliset sosiaalivakuutusmaksut (osa yksityisyrittäjien maksamia)

Veropohja:

+ kotitalouksien laskennallinen asuntotulo ja voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen nettotoimintaylijäämä
 + yksityisyrittäjien yhdistetyt nettotulot
 + kotitalouksien, yksityisyrittäjien ja voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen korot (netto)
 + kotitalouksien, yksityisyrittäjien ja voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen maavuokrat (netto)
 + kotitalouksien, yksityisyrittäjien ja voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen saamat osingot
 + kotitalouksien, yksityisyrittäjien ja voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen saamat vakuutusmaksutulot

Kulutuksen implisiittinen veroasteVerot:

+ arvonlisäverotyypiset verot
 + muut tuoteverot ja tuontiin kohdistuvat verot ja maksut
 - leimaverot
 - varainsiirtoverot yms.
 - vientimaksut
 + kansainvälisistä transaktioista maksettavat verot
 + saastuttamisvero
 + yksinkertaistetussa alv-verotuksesta maksetut verot (flat rate system)
 + palkkavero
 + henkilöiden kokonaiskulutuksen perusteella maksetut verot (expenditure tax)
 + henkilöiden maksamat lupamaksut

Veropohja:

+ kotitalouksien kokonaiskulutus

VATT MUISTIOT SARJASSA ILMESTYNEET JULKAISUT
IN VATT MIMEO SERIES PUBLISHED PUBLICATIONS

1. Aaltonen Juho – Kangasharju Aki – Moisio Antti: Vuoden 2009 kuntaliitokset – Kuvailutietoa kunnista. Helsinki 2009.
2. Kari Seppo: Vapaaehtoinen varautuminen vanhuusiän menoihin – laskelmia yksityisen eläkesäästämisen julkistaloudellisista nettovaikutuksista. Helsinki 2009.
3. Hämäläinen Kari: Kvantitatiivinen politiikka-arviointi – Esiselvityksen taustamuistio. Helsinki 2009.
4. Jahnsson Niklas: Paikkatietoanalyseistä kuntatutkimuksessa. Helsinki 2009.
5. Kuusi Osmo: Sivistysbarometri kansallisen keskustelun avaajana sivistyksestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Selvityshenkilön raportti. Helsinki 2009.
6. Tuuli Jukka: Polttoaineveron ja muiden ympäristöverojen tulonjakovaikutukset. Helsinki 2009.
7. Eerola Essi – Kari Seppo: Verotuksen neutraalisuus eräissä pääomaveromalleissa. Helsinki 2010.
8. Harju Jarkko – Karikallio Hanna – Matikka Tuomas: Listaamattomien osakeyhtiöiden osingonjako ja taserakenteet. Helsinki 2010.
9. Kerkelä Leena: Suomen ja Viron välinen rajakauppa. Helsinki 2010.
10. Harju Jarkko – Kosonen Tuomas: Ravintoloiden arvonlisäveroalennuksen hintavaikutukset. Helsinki 2010.
11. Honkatukia Juha: Puolustusvoimien kansantaloudelliset vaikutukset. Helsinki 2010.
12. Harjunen Oskari – Saarimaa Tuukka – Tukiainen Janne: Kuntaliitosten syntyyn vaikuttavat tekijät. Helsinki 2010.



VALTION TALOUDELLINEN TUTKIMUSKESKUS
STATENS EKONOMISKA FORSKNINGSCENTRAL
GOVERNMENT INSTITUTE FOR ECONOMIC RESEARCH

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
Government Institute for Economic Research
P.O.Box 1279
FI-00101 Helsinki
Finland

ISBN 978-951-561-967-9
ISSN 1798-0321